

ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC XÃ HỘI VÀ
NHÂN VĂN

Đơn vị tài trợ
TRUNG TÂM HỖ TRỢ NGHIÊN CỨU
CHÂU Á (ARC)

TRẦN ĐỨC THẢO – MỘT SỐ VẤN ĐỀ TRIẾT HỌC VÀ LỊCH SỬ

TRAN DUC THAO – SOME PHILOSOPHICAL AND HISTORICAL ISSUES

TÓM TẮT KỶ YẾU HỘI THẢO KHOA HỌC QUỐC TẾ

ABSTRACT OF INTERNATIONAL CONFERENCE

PROCEEDING

HÀ NỘI, 12/2023

MỤC LỤC

STT	TÊN TÁC GIẢ	TÊN BÀI VIẾT	Trang
1.	TS. Nguyễn Thị Anh Thu <i>Giám đốc trung tâm Hỗ trợ Nghiên cứu châu Á</i>	Thư chào mừng của Giám đốc trung tâm Hỗ trợ Nghiên cứu châu Á Welcoming Speech of Sponsor	1
2.	GS. TS. Trần Văn Đoàn, <i>Đại học Phụ Nhân, Đài Loan</i> Prof. Tran Van Doan, Fujen University	Tran Duc Thao, Phenomenology and philosophy in Vietnam Trần Đức Thảo, Hiện tượng học và triết học ở Việt Nam	2
3.	Prof. Patrice Vermeren, <i>Département de Philosophie, Université Paris 8</i>	Tran Duc Thao et le présent vivant Trần Đức Thảo và hiện tại sống động	18
4.	TS. Mai Diệu Anh <i>Học viện An ninh Nhân dân</i>	Những đóng góp của Trần Đức Thảo đối với Triết học ở Việt Nam từ nửa sau thế kỷ XX Contribution of Tran Duc Thao to philosophy in Vietnam since the second half of the twentieth century	19
5.	TS. Nguyễn Tuấn Anh <i>Viện Triết học, Viện Hàn lâm KHXHVN</i>	Quan niệm của Trần Đức Thảo về sự tha hoá con người Tran Duc Thao's conception of human alienation	20
6.	GS. TS. Nguyễn Trọng Chuẩn, <i>Phó Chủ tịch Hội Triết học Việt Nam, Tổng biên tập Tạp chí Nghiên cứu Triết học</i>	Giáo sư Trần Đức Thảo bảo vệ và phát triển chủ nghĩa duy vật biện chứng và chủ nghĩa duy vật lịch sử Professor Tran Duc Thao protect and develop the dialectical materialism and historical materialism	21
7.	Ths. Trần Đăng Dương, <i>Đại học Trưng Vương</i>	Quan điểm của Trần Đức Thảo về một số nội dung của Triết học Kant trong tác phẩm “ <i>Hiện tượng học và chủ nghĩa duy vật biện chứng</i> ”	22

		Tran Duc Thao's perspectives on certain aspects of Kant's philosophy in "Phenomenology and Dialectical Materialism"	
8.	ThS. Hoàng Thị Duyên <i>Trường đại học Công nghiệp Tp. Hồ Chí Minh</i>	Những đóng góp của Trần Đức Thảo đối với Triết học Mác – Lênin trong việc lý giải nguồn gốc ý thức của con người Tran Duc Thao's contribution to marxist-leninist philosophy in explaining the origin of human consciousness	24
9.	TS. Mai K Đa và NCS. Ngô Nhị Ngọc Linh, <i>Trường ĐHKHXH&NV, ĐHQGHN</i>	Trần Đức Thảo luận giải quan hệ chủ - nô trong Hiện tượng học tinh thần của Hegel Tran Duc Thao's interpretation on the master – slave relationship in Hegel's Phenomenology of spirit	25
10.	TS. Trần Thị Điều, <i>Trường ĐHKHXH&NV</i> và NCS. Nguyễn Thị Thuỳ Giang, <i>HVCT, Bộ Quốc phòng:</i>	<i>Trần Đức Thảo phê phán quan niệm về “Ham muốn” và “Thừa nhận” trong Hiện tượng học tinh thần của Hegel</i> Tran Duc Thao's Critique on the Concept of Desire and Recognition in Hegel's Phenomenology of Spirit	26
11.	Phạm Minh Đức, <i>College of Arts and Sciences, VinUniversity</i>	Nguồn gốc của ý thức: Từ Trần Đức Thảo đến mặt trận tranh luận đương đại giữa quy giản duy vật luận và phản ánh quy giản nhị nguyên luận The origin of consciousness: from Tran Duc Thao to the contemporary frontier debates between physical reductionism and dualistic antireductionism	27-28
12.	PGS. TS. Trần Thị Hạnh, <i>Trường ĐHKHXH&NV, ĐHQGHN</i>	Trần Đức Thảo quan niệm về lịch sử tư tưởng Tran Duc Thao's Conceptions of the History of Thought	29

13.	GS. TS. Nguyễn Vũ Hào, <i>Trường ĐHKHXH&NV, ĐHQGHN</i>	Phải chăng Trần Đức Thảo là một nhà mácxít hiện tượng học Is Tran Duc Thao a phenomenological Marxist?	30
14.	TS. Trần Minh Hiếu và Ths. Phan Thị Hoàng Mai, <i>Trường ĐHKHXH&NV, ĐHQGHN</i>	Khái niệm “ý thức sống trải” của Trần Đức Thảo Tran Duc Thao’s Concept of “living consciousness”	31
15.	TS. Trương Thị Quỳnh Hoa, <i>Trường ĐHKHXH&NV, ĐHQGHN</i>	Vấn đề “thấu niệm” trong triết học Trần Đức Thảo” qua tác phẩm hiện tượng học và CNDVBC "Ideal" in Tran Duc Thao's philosophy opinion through "Phenomenology and dialectical materialism	32
16.	TS. Bùi Lan Hương <i>Trường Đại học Sư phạm Hà Nội 2</i>	Tư tưởng logic học của Trần Đức Thảo trong tác phẩm “Hiện tượng học và chủ nghĩa duy vật biện chứng” Logical thought of Tran Duc Thao in his work Phenomenology and dialectical materialism	33
17.	PGS. TS. Nguyễn Quang Hưng và TS. Phạm Quỳnh Chinh, <i>Trường ĐHKHXH&NV, ĐHQGHN</i>	Trần Đức Thảo và Sử học Việt Nam Tran Duc Thao and Vietnam’s History	34
18.	TS. Đỗ Quang Huy, <i>Học viện An ninh nhân dân</i>	Quan niệm của Triết gia Trần Đức Thảo về nguồn gốc tự nhiên của ý thức và một số suy ngẫm trước những nghiên cứu mới về sinh lý học Concepts of Philosopher Tran Duc Thao on the Natural Origin of Consciousness and Some Reflections ahead of New Research on Physiology	35

19.	PGS. TS. Nguyễn Thị Thanh Huyền và TS. Nguyễn Thị Hoài, <i>Trường Đại học KHXH&NV, Đại học Quốc gia Hà Nội</i>	GS. Trần Đức Thảo với việc bảo vệ quan điểm của triết học Mác về vấn đề con người Professor Tran Duc Thao with his defense of the Marxist concept of human issues	36
20.	GV. Trần Nhật Khang, <i>Trường Đại học Cửu Long</i>	Cách tiếp cận Triết học Hegel của Trần Đức Thảo Tran Duc Thao's Approach to Hegel's Philosophy	37
21.	PGS.TS. Phan Thanh Khôi <i>Nguyên GVCC, Học viện CTQG Hồ Chí Minh</i>	“Vấn đề con người” của Trần Đức Thảo và đổi mới nhận thức xây dựng, bảo vệ tổ quốc Việt Nam hiện nay “The human issue” by Tran Duc Thao and Reforming the Mindset of Constructing, Protecting Vietnam Today	38-40
22.	TS. Huỳnh Tuấn Linh, <i>Trường Đại học Công Thương Tp. Hồ Chí Minh</i>	Quan điểm của Trần Đức Thảo về nguồn gốc của ngôn ngữ Tran Duc Thao's viewpoint on the origin of language	40
23.	HVCH. Nguyễn Huyền Linh, <i>Trường Đại học KHXH&NV, ĐHQGHN</i>	Vị trí trực giác trong tư tưởng của Trần Đức Thảo và Henri Bergson The Role of Intuition in the Thought of Tran Duc Thao and Henri Bergson	41
24.	PGS. TS. Hà Đức Long, <i>Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng</i>	Tìm hiểu những đóng góp của Trần Đức Thảo trong quan niệm về bản chất con người Exploring the philosophical contributions of Tran Duc Thao in the conception of human nature	43
25.	SV. Trần Thị Thúy Ngọc, <i>Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn – Đại học</i>	Một số điểm tương đồng và khác biệt trong tư tưởng triết học của Maurice Merleau-Ponty và Trần Đức Thảo Similarities and differences between the	44

	<i>Quốc gia Hà Nội</i> CN. Hoàng Tùng Dương, <i>Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn – Đại học Quốc gia Hà Nội</i>	philosophies of Maurice Merleau – Ponty and Tran Duc Thao	
26.	TS. Phan Thành Nhân <i>Trường Đại học Kiến trúc Hà Nội</i> TS. Lê Thị Vinh <i>Trường Đại học KHXH\$NV</i>	Nhân học mácxít nhìn từ quan điểm của Engels và Trần Đức Thảo Marxist Anthropology from the Perspectives of Engels and Tran Duc Thao	45-46
27.	TS. Nguyễn Thị Như, <i>Trường Đại học KHXH\$NV</i> và Đặng Hà Chi, <i>Trường ĐH Văn hoá HN</i>	Quá trình chuyển biến tư tưởng của Trần Đức Thảo từ Hiện tượng học sang CNDVBV The thought transformation process of Tran Duc Thao from Phenomenology to Dialectic Materialism	47
28.	TS. Nguyễn Thị Kiều Oanh, <i>Học viện An ninh nhân dân</i>	Sự lĩnh hội và vượt bỏ của Trần Đức Thảo đối với hiện tượng học Husserl Tran Duc Thao’s apprehension and overcoming of Husserl’s phenomenology	48
29.	TS. Phạm Thị Quỳnh, <i>Trường Đại học Sư phạm Hà Nội</i>	Cách tiếp cận của Trần Đức Thảo về nguồn gốc của mặc cảm Oedipus trong tác phẩm “Tìm cội nguồn của ngôn ngữ và ý thức” Tran Duc Thao’s approach to the origins of the Oedipus complex in the word “investigations into the origin of language and consciousness”	49
30.	PGS.TS. Lê Công Sự, <i>Trường Đại học Hà Nội</i> TS. Cao Nguyên, <i>Trường Cao</i>	Một cái nhìn chung về Trần Đức Thảo và trước tác của ông A general view about Tran Duc Thao and	50

	<i>đăng xây dựng số 1, Bộ xây dựng</i>	his works	
31.	Ths. Vi Văn Thảo, <i>Trường Đại học Công nghệ Đông Á</i>	Vận dụng quan điểm nhận thức con người của Trần Đức Thảo trong xây dựng con người ở Việt Nam hiện nay Applying Tran Duc Thao's Perspective of Human Perception in Human Construction in Vietnam Today	51
32.	TS. Phạm Công Thương, <i>Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng</i>	Phép biện chứng duy vật trong tư tưởng triết học Trần Đức Thảo Materialist Dialectics in Philosophical Thought of Tran Duc Thao	52
33.	PGS. TS. Vũ Công Thương, <i>Trường Đại học Sài Gòn</i>	Tìm hiểu quan niệm về nguồn gốc ngôn ngữ và ý thức của Trần Đức Thảo trong tác phẩm " <i>Tìm nguồn gốc của ngôn ngữ và ý thức</i> " Learning Concepts about the Origin of Language and Consciousness Tran Duc Thao in Works "Finding the Origins of Language and Consciousness"	53
34.	TS. Bùi Thị Phương Thủy <i>Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh</i>	Vấn đề bản chất con người trong tác phẩm " <i>Vấn đề con người và chủ nghĩa lý luận không có con người</i> " của Trần Đức Thảo Human Nature in the Matter of Work "Human Issues and Republic" Human Theoretical No" of Tran Duc Thao	54
35.	PGS.TS. Bùi Thị Tinh, <i>Học viện chính trị CAND</i>	Nguồn gốc hình thành ý thức, ngôn ngữ từ lập trường hiện tượng học duy vật biện chứng của Trần Đức Thảo The origin of the formation of consciousness and language from Tran Duc Thao's phenomenological position of Dialectic materials	55

36.	TS. Phan Mạnh Toàn, <i>Viện Triết học, Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh</i>	Sự vận dụng phương pháp luận mácxít trong tiếp cận vấn đề bản chất con người của Trần Đức Thảo The application of Marxist methodology in approaching the subject matter concerning human nature by Tran Duc Thao	56
37.	TS. Ngô Đăng Toàn và TS. Đoàn Thu Nguyệt, <i>Trường Đại học KHXH&NV, ĐHQGHN</i>	Biện chứng giữa chủ thể và khách thể hiện tượng học và thực tiễn luận Marxist qua phân tích của Trần Đức Thảo Dialectics between Subject and Object: Phenomenology and the Marxist Concept of Praxis through the Analysis of Tran Duc Thao	57-58
38.	TS. Phạm Thu Trang và TS. Phạm Hoàng Giang, <i>Trường ĐHKHXH&NV, ĐHQGHN</i>	Phương pháp luận nghiên cứu con người và nhân cách trong tư tưởng triết học của Trần Đức Thảo The Methodology of Human Study and Personality in Tran Duc Thao's Philosophical Thought	59
39.	Ths. Nguyễn Thị Thu Trang, <i>Lao động tự do</i>	Thời gian trong quan niệm của Trần Đức Thảo Tran Duc Thao's Concept of "Time"	60
40.	PGS.TS. Nguyễn Anh Tuấn, <i>Trường Đại học KHXH&NV, Đại học Quốc gia Hà Nội</i>	Trần Đức Thảo về thời gian lịch sử trong tác phẩm "lôgic của hiện tại sinh động" Tran Duc Thao on historical time in the work: "Logic of the vibrant present"	61
41.	<i>TS. Trịnh Hữu Tuệ</i> Leibniz-Zentrum Allgemeine Sprachwissenschaft	Notes on Tran Duc Thao's theory of language	62

THƯ CHÀO MỪNG
CỦA GIÁM ĐỐC TRUNG TÂM HỖ TRỢ NGHIÊN CỨU CHÂU Á

Thay mặt Trung tâm Hỗ trợ Nghiên cứu Châu Á, Đại học Quốc gia Hà Nội (Trung tâm ARC), tôi xin nhiệt liệt chào mừng quý vị đại biểu đến tham dự Hội thảo khoa học quốc tế **“Trần Đức Thảo – Một số vấn đề triết học và lịch sử”**

Thưa các quý vị đại biểu,

Trần Đức Thảo là một trong những nhà triết học hàng đầu Việt Nam được phương Tây công nhận có tầm vóc quốc tế. Nếu tính cả thời gian tu nghiệp tại Pháp (vào cuối những năm 30 - đầu những năm 40 thế kỷ trước) và những tác phẩm viết bằng tiếng Pháp, được in tại Pháp của ông thì Trần Đức Thảo còn có thể được coi là một triết gia Pháp. Ông được đào tạo chính quy tại Trường Cao đẳng Sư phạm phố d’Ulm nổi tiếng ở Paris, nên có cơ hội hoạt động trong một môi trường trí thức tinh hoa Pháp và có liên hệ gần gũi với nhiều triết gia có ảnh hưởng lớn trong sinh hoạt triết học nửa sau thế kỷ XX như Jean-Paul Sartre, Maurice Merleau-Ponty, Alexandre Kojève, Louis Althusser, Jacques Derrida, Pierre Bourdieu,... những tư tưởng gia hàng đầu của trào lưu hiện tượng học, chủ nghĩa hiện sinh, chủ nghĩa cấu trúc, chủ nghĩa hậu hiện đại,...

Hội thảo khoa học quốc tế **“Trần Đức Thảo - Một số vấn đề triết học và lịch sử”** được tổ chức nhằm tạo môi trường học thuật quốc tế để trao đổi khoa học, bàn luận, đánh giá về những đóng góp, giá trị tư tưởng của GS. Trần Đức Thảo ở lĩnh vực triết học, lịch sử và các lĩnh vực khoa học xã hội và nhân văn khác, đồng thời chỉ ra sự vận dụng, kế thừa và phát triển tư tưởng của ông, đặc biệt ở Việt Nam từ cuối thế kỷ XX đến nay. Thông qua các trao đổi tại Hội thảo, các nhà nghiên cứu sẽ có những nhìn nhận đa chiều, toàn diện và rộng mở để đánh giá và tôn vinh những đóng góp của GS. Trần Đức Thảo với nền triết học và sử học Việt Nam nhân kỷ niệm 30 năm ngày mất của Ông (1993-2023).

Với ý nghĩa đó, Trung tâm ARC quyết định tài trợ kinh phí tổ chức hội thảo với mong muốn tạo ra diễn đàn để các nhà nghiên cứu ở các quốc gia có thể chia sẻ, trao đổi, cùng thảo luận và đánh giá di sản tư tưởng cũng như những dấu ấn của GS. Trần Đức Thảo trong nghiên cứu, giảng dạy triết học, sử học và một số ngành khoa học xã hội nhân văn ở Việt Nam trong những năm qua. Chúng tôi mong muốn Hội thảo sẽ là cơ hội để Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, ĐHQGHN phát triển năng lực chuyên môn của giảng viên, tăng cường hợp tác quốc tế nhằm trao đổi, chia sẻ kinh nghiệm cũng như thúc đẩy công bố quốc tế, quốc tế hóa hoạt động nghiên cứu của Trường, cụ thể hóa và triển khai thực hiện thỏa thuận hợp tác của ĐHQGHN với các đối tác quốc tế.

Cuối cùng, xin kính chúc sức khỏe các quý vị đại biểu. Chúc hội thảo thành công tốt đẹp!

GIÁM ĐỐC
TRUNG TÂM HỖ TRỢ NGHIÊN CỨU CHÂU Á

TS. Nguyễn Thị Anh Thu

TRAN DUC THAO,
PHENOMENOLOGY AND PHILOSOPHY IN VIETNAM

Prof. Tran Van Doan

Fujen University

1. Remarks on Tran Duc Thao's *Phenomenology and Dialectical Materialism*

Phenomenology is a scientific movement, originally, from Austria but strongly associated with German philosophers like Franz Brentano, Edmund Husserl and Martin Heidegger. It captured the attention of French philosophers with Husserl's "Cartesian Meditation" lecture (Paris, 1929) and became "more French" through the writings of Maurice Merleau-Ponty, Jean Paul Sartre, Paul Ricoeur, Jean-Francois Lyotard, Jacques Derrida, and others. Tran Duc Thao (1917-1993), once regarded as one of the pioneers of French phenomenological movement,¹ is however known less for his phenomenological study but more for his attempt to prove the superiority of Marxism over existentialism.

It is well known that Thao takes Marxism as a means to free Vietnam from the yoke of France while his study of phenomenology may be motivated by his desire to know a new philosophy in depth. So, he originally wants to bring Marxism as a theory for action and phenomenology as a theory for truth into a harmony. In political language, that is the way of putting the bourgeois thinking and the socialist action in a theory that works for Vietnam. But, he sooner realizes that such plan is wishful. It is simply unreal! Thao quickly abandons this initial project and opts for Marxism. Thao's *Phénoménologie et matérialisme dialectique* (1951) is regarded as the announcement of his deliberate choice of action over theory, of Marxism over phenomenology. Such choice is clearly seen in Thao's intentional arrangement of his work: a notorious imbalance between the first part on phenomenology and the second part on dialectical materialism: the first part is clearly and logically written, while the second part sounds partisan and uncritical.

¹ Tran Duc Thao came to Leuven in 1944, searching materials for his doctoral thesis (never finished). He got a copy of Husserl's unpublished works (from Herman Leo Van Breda, the founder and the first director of Husserl Archives). In 1951, Thao and Jean Cavaillès, Maurice Merleau-Ponty and Jean Hyppolite were trusted by the Leuven Husserl Archive to build a Husserl Archives in Sorbonne. The Paris Archives finally opened in 1957 with Gaston Berger, Jean Hyppolite, Paul Ricoeur, Jean Wahl as members, and Merleau-Ponty as its first director. Thao was already in Vietnam and lost contact to his Paris colleagues.

The first part, originally a part of his *agrégation*,² still attracts the attention of researchers. It deserves to be credited as one among a few works that might have made Husserl's phenomenology intelligible. In comparing to Maurice Merleau-Ponty's *Phénoménologie de la perception* (1945), Jean-Paul Sartre's *L'Être et le néant* (1943), not to say Husserl's *Ideen* (1909-13) or Heidegger's *Sein und Zeit* (1927), Thao's work set an example for simplicity and clarity. More important, Thao is able to expose the essence (das Wesen) of phenomenological method used by Husserl, the so-called *epoche* or reduction, as the kernel of phenomenology.

The second part on dialectic materialism, however, seems to fall into a quagmire of controversies with more critiques than praises. Thao's claim of the superiority of Marxism over existentialism is not vindicated. There is hardly good argument, and his interpretation of dialectical materialism is profusely vacillated between Hegel's idea of dialectic and Lenin's rhetoric, even if he professes himself to be pro Marx's dialectic. His objection to Alexandre Kojève's view of dialectic "à la Hégélienne" (*Introduction à la lecture de Hegel*, 1947),³ and his adoption of the dialectic "à la Marxienne", i.e. a dialectic in terms of class-conflict, do not clear the doubt about his stand. As we know, his arguments are curiously based on Hegel's logic, while his language sounds very much Marxist. This ambiguous stand puts him at odd with French liberal thinkers who either are sympathetic to the reading of Marx in terms of humanism (that the young Marx exposed in the *1844 Pariser Manuskript*) or are adopting the hard line of Maoism or Stalinism. To thinkers like Sartre, Kojève interpretation of Hegel's master-slave dialectic in terms of Heidegger's existential analysis of angst before death, of a constant awareness of Dasein and the negation of existence, and of the relation between the I and my desire shows how thin is Marx's theory of labor: labor does not fulfil but in contrast negate human existence.

This irreconcilable stand forces Thao to break his alliance with French liberals,

² Tran Duc Thao, *La Méthode Phénoménologique chez Husserl*. Diplôme d'Etudes Supérieures Sorbonne, *École normale supérieure de Paris*, Supervisor: Jean Cavaillès. Paris: 1941-1942.

³ In *Les temps modernes*, Nr. 34, 1948, edited by JP Sartre, p. 492 ff. See *Alexandre Kojève et Trần Đức Thảo: Correspondance Inédite* (1948).Présentation de Gwendoline Jarczyk et Pierre-Jean Labarrière. Genèse = ISSN 1155-3219, No 2, 1990, pp. 131-137. The difference between Thao and Kojève is seen in Thao's reply to Kojève as follows: "Ils rejoignent du reste ce que je pense moi-même, car, comme vous avez pu le remarquer, j'ai lu votre livre avec la plus grande sympathie. Je crois simplement que vous n'allez pas assez loin et qu'en refusant de tirer les conséquences matérialistes de l'humanisme athée, vous laissez place, sans vous en apercevoir, à un retour de l'humanisme religieux." https://www.viet-studies.net/TDThao/TDThao_Kojeve.htm

and sticks to Marx's view that a purely speculative Hegelian dialectic does not help much (*Thesen über Feuerbach*, 1845, Thesis 11) in awakening the people. Only the social class which possesses labor, i.e. the productive force, that can change the actual state. That is the reason Thao finds in Marxism-Leninism and not in Hegelianism or Hegelian Marxism the solution.⁴ Thao's critical review of Kojève's *Introduction à la lecture de Hegel* is to show unmistakably this intention, indicating his break with phenomenology and his conversion to Marxism.

Back to Vietnam in 1951, Thao discovers very soon the negative sides of Stalinism and Maoism in their application to Vietnam.⁵ Horrified by the disaster of the policy of "Land Reform" and suffocated by the total control of the state, he takes side with a group of intellectuals in their demand for the rights of free speech, assembly, and freedom of the press.⁶ Curiously, Thao somehow comes closer to the main current of Marxist humanism, the view that Thao, ironically, has once criticized as naïve, and impractical. And he is punished for this "revisionism". A quarantine of almost 30 years has isolated him from the philosophical world and from the academia. Only after the introduction of the new policy of "Doi Moi" one sees Thao again, no longer as a Marxist but as a researcher in the origin of language.

1. Tran Duc Thao in Vietnam

Thao bursts into the philosophical world as a phenomenologist, but wins the heart of Vietnamese intellectuals as a philosopher. The title "philosopher" is not just a professional name, but an honor. In Thao's times, philosopher is respected as a grand sage or master, kind of Confucius, who carries in him the truth and discusses about mysterious, incomprehensible subjects that are reserved only for elites and comprehended by geniuses. In the eyes of Vietnamese, Thao met these criteria. He went to *École normale supérieure de Paris*, the best school of France, earned a good

⁴ Thao once adamantly declared that, in order to evict the colonial master and become its own master, Vietnam had no other choice but to conduct a violent revolt https://www.viet-studies.net/TDThao/TranDucThao_TieuSuTuThuat.htm

⁵ Nguyen Trung Kien, "Triết gia Trần Đức Thảo: Di cáo, Khảo luận, Kỷ niệm (Huế: Nxb Đh Huế, 2016), 43.

⁶ As result, Thao was denounced as "revisionist", "Trotskyist", expunged from the Party and forced to self-critique. He spent almost thirty years in limbo, self-isolation and oblivion. See Shawn McHale, "Vietnamese Marxism, Dissent, and the Politics of Postcolonial Memory: Tran Duc Thao, 1946-1993" in *The Journal of Asian Studies*, Vol. 61, No. 1 (Feb., 2002), pp. 7-31 (Duke University Press, 2002).

respect from French erudite class, and made a fame of himself. As such, Thao is the pride and the symbol of the new Vietnamese generation. Thanks to Thao, philosophy is no longer strange to the young generation. It has a place in their life as seen in the works of many writers.

But the euphoria about Thao quickly dies as he is punished by the state for his engagement into an intellectual movement demanding for more freedom. His “revisionism”, a humanist Marxist view held by the Western Marxists, is heavily condemned by Stalinists and Maoists. As said above, Thao is punished, humiliated, isolated and banned from teaching. He simply faded away, fell to abyss, and forgotten for almost thirty years. His *Phénoménologie* is almost completely unknown to Vietnamese philosophers until much later and only after his rehabilitation with the Ho Chi Minh Prize (2001), eight years after his unexpected death in poverty and misery in Paris (1993). It is translated and published in Thao’s own mother tongue very late (2004).⁷ So, it is by no surprise that “the only one Vietnamese philosopher” (according to Tran Van Giau) is still not seriously investigated in the academic circle as of today, despite the fact he is quite popular among philosophers in the East Europe and the South America.⁸

As I have mentioned above, the first part of Thao’s *Phénoménologie et matérialisme dialectique* is well received, but not its second part on dialectical materialism. That is true as seen in South Vietnam where philosophy is more open, free and pluralistic. Most of Vietnamese philosophers from the South hear of Thao’s name, but they do not actually read his *Phénoménologie et matérialisme dialectique*. Only a few of philosophers who gain access to phenomenology during their study in

⁷ *Phénoménologie et Matérialisme Dialectique*. Paris: Minh Tân, 1951. Second edition, New York: Gordon & Breach, 1971, and the Third edition, Paris: Ed. des Archives Contemporaines, 1992. The work is translated to Italian: *Fenomenologia e Materialismo Dialettica* (Roberta Tomassini trans. Milan: Lampugnani Nigri, 1970), Spanish: *Fenomenología y Materialismo Dialéctico* (Buenos Aires: Editorial Lautaro, 1959, and 1971), Japanese: *Genshōgaku to Benshōhō-teki Yuibutsuron*. (Takeuchi Yoshitomo trans. Tokyo: Gōdō Shuppan, 1971), English: *Phenomenology and Dialectical Materialism*. (Daniel J. Herman and Donald V. Morano trans. Dordrecht: D. Reidel, 1986) and Vietnamese: *Hiện Tượng Học và Chủ Nghĩa Duy Vật Biện Chứng*. (Đình Chân transl. Hà Nội: Nxb Đại Học Quốc Gia, 2004).

⁸ His silence with no publication until the “Đôi Mối” has been misread by some researchers. Silvia Federici had even identified Thao as a “Vietcong philosopher” (Silvia Federici, “Viet Cong Philosophy: Tran Duc Thao”, *Telos*, Number 6 - Fall 1970, pp. 104-117). Actually, like Spinoza, Thao wrote his second main work on the origin of language in this period. He wrote his works mostly in French, the language he is at home. They are partly published in France. Only recently, they are re-edited and published as *Selected Works of Tran Duc Thao*, HCM City, Nxb Chinh Tri Quoc Gia Su That, 201

Leuven and Paris like Le Ton Nghiem, Tran Van Toan, Nguyen Van Trung, Tran Thai Dinh, are familiar with Thao's works. But they are not influenced by Thao. And more important, they approach to Marxism not as a sympathisant or a partisan like Thao, but as scholar, as seen in the case of Tran Van Toan with his *Tìm Hiểu Tư Tưởng Triết Học Karl Marx* (1967) (To understand the philosophical thought of Karl Marx). So, to be frank, Thao's impact on philosophy in the South Vietnam is minimal, while in the North his name is a taboo, and phenomenology is banned from philosophy faculties.

As a matter of fact, there is hardly any serious work on Thao among Vietnamese philosophers as of today. Phenomenology to them is closely associated with the name of Husserl, Heidegger, Sartre and Merleau-Ponty, and even Karl Jaspers, Gabriel Marcel, Emmanuel Levinas and Emmanuel Mounier.

The reason of why Tran Duc Thao's version of phenomenology is not well received by Vietnamese philosophers can be explained by many reasons: Thao's work is written in French, and almost unavailable to students and average readers. Furthermore, Thao's merit is his ability to make simple the most complicated part of phenomenology, namely, the reduction technique. No longer today when these techniques are widely mentioned and in an easier manner. Sartre is famous with his existential description in his novels, and similar technique is taken by a lot of Vietnamese novelists. Adding to these reasons, one has to accept the fact that phenomenology is no longer restricted in its function as a technique but nowadays as a movement, in the broadest sense. And it is certainly not for political games, so it appears to be useless in the life of a nation beset by cruel wars and poverty.

3. Tran Duc Thao's Phenomenology

As I have mentioned above, Thao's *Phénoménologie et matérialisme dialectique* announces his break with phenomenology in favor of Marxism. But that is not his original intention. He has another purpose in mind, an attempt to solve the dichotomy of theory and praxis, of phenomenology and Marxism. His analysis of the "Lebenswelt", the living world, yields what Marx has discovered, namely it is not the form but the force of a living society that decides. A society comes into its form thanks to the force of its members, and so is its existence. Such force that can generate and sustain life is identified as labor. So, labor is the deciding force (noesis) and the

essential factor, while any form of society is depending on how one constructs society to suit the needs. Dialectic is the law of construction, and dialectical materialism means the end and the means of the living world. Such kind of interpretation seems to contradict the Stalinist version of Marxism-Leninism, according to which, it is the class-conflict the dynamo that shapes society. As we see, Thao seems to not be an adherent to Stalinism, and he may stick to his original view of a Marxist humanism as seen in his last unfinished work,⁹ that he has once tried to dismiss.¹⁰ Thao's love to phenomenology remains regardless of his open declaration against it. This ambiguity, despite his confessed loyalty to Marxism, makes him suspicious.

Since my aim is to restore the right position to Tran Duc Thao as an original phenomenologist and a Viet-philosopher. I will begin first with Thao's objection to psychologism. Of course, Thao just follows Husserl who takes the stand of Brentano's against psychologism. Franz Brentano, the true father of phenomenology and the teacher of Husserl, divides psychology into two branches, the genetic psychology and the descriptive psychology. The first one relies on observation and empirical tests from the third person, while the second is a description from the first person. According to Brentano, psychologism is too subjectivist, and therefore lacks of the rigor of science. Sharing Brentano's, Thao takes Husserl's eidetic reduction, that is a kind of review of thing not by empirical tests but by a kind of mathematical deduction that Descartes has proposed. Only the last one that clearly and distinctly stands out is the true. Thao develops it further into a kind of materialistic reduction. Only the productive force, namely labor, that is the essence deciding the form of the living-world.

3.1. *The Austrian Imprint*

We know that contemporary philosophy is not just German or French. Austria prides itself with not just Haydn, Mozart, Schubert, Bruckner, Strauss but also with thinkers like Bernhard Bolzano, Franz Brentano, Sigmund Freud, the Vienna Circle, Ludwig Wittgenstein, Kurt Gödel, Karl Popper, and others who have shaped the map

⁹ Tran Duc Thao, *La logique du présent vivant* (1992-1993). Unpublished Manuscripts.. For more information, see Cù Huy Chù & Cù Huy Song Hà, in <http://www.viet-studies.info>

¹⁰ Tran Duc Thao, *La logique du présent vivant* (1992-1993). Unpublished Manuscripts.. For more information, see Cù Huy Chù & Cù Huy Song Hà, in <http://www.viet-studies.info>

of contemporary philosophy and human sciences.¹¹ For our purpose here, we just remind the readers that phenomenology is exclusively Austrian. Husserl, a German by birth but spent a lot of time in Vienna, is actually an inheritor of Brentano who conceives of phenomenology as a descriptive science.

As I have hinted, Tran Duc Thao may have followed the Austrian approach more than the German way of doing phenomenology. His study of Husserl's works like *Ideen* (that is written by Husserl under the influence of Brentano) brings Thao closer to the phenomenological movement of Austria. Thanks to Fr. Herman Leo Van Breda, a Catholic priest and the director of the *Husserl Archives* in Université catholique de Louvain, Thao is able to get direct access to Husserl's manuscripts. He is among the first scholars who develop their philosophy from Husserl's unpublished works. I think, Thao's conversion to Marxism is motivated by his dissatisfaction with Heidegger's existential philosophy, and not phenomenology, in finding a solution to his fight against French colonialism.

Even without naming Brentano, Thao follows the same arguments of the former in rejecting psychologism. In Thao's view, the mistake of psychologism is seen not only in its hasty identification of the logic of psychology with the logic of sciences (mathematics), but much more in its claim of "unification" of all sciences under the flag of psychology. Brentano's empirical psychology demonstrates exactly this limit. Husserl's elaboration of a kind of rigorous science (*strenge Wissenschaft*), i.e. phenomenology, is an attempt to overcome the problems of psychologism.¹² However, Thao sees in Husserl's resolution only an abstract "concept", just like Hegel's idea of dialectic, useless for the liberation of his country. Thao is seeking a "concrete" means which has to be done with a concrete philosophy like Marxism.

3.2. *The Battle against Psychologism*

Thao's phenomenology has much to be involved with the movement against psychologism. Even if Thao has little knowledge of Brentano, his philosophy would

¹¹ Barry Smith, *Franz Brentano - The Legacy of Austrian Philosophy* (Chicago and La Salle, Ill.: Open Court Publ., 1994).

¹² Edmund Husserl, *Phaenomenologie als strenge Wissenschaft* (1913) in *Ideen zu einer reinen Phaenomenologie und phaenomenologischen Philosophie* (1936).

not be fully grasped without a reference to the former. Brentano is credited as the forerunner of phenomenology with his direct impact on Husserl. However, since my main aim is Thao's phenomenology, I would not delve much into Brentano's experimental psychology, and would take only some of his idea about intentionality that is taken by Husserl and explored further by Merleau-Ponty and Thao himself.

Brentano is certainly not the first philosopher who objects to psychologism, but he may be the most eloquent. There is no fault with empirical observation, but the claim of a full understanding of human beings from the standpoint of view of the third person and by means of empirical tests would be too extravagant. The psyche cannot be fully grasped by any description of phenomena, and it cannot be repeated with the same meaning. To Brentano, a descriptive psychology should be understood only in the sense that it aims at describing consciousness from the point of view of the first person.¹³ Such view is expanded by Husserl, who, influenced by Gottlob Frege's observation that logical laws do not refer to psychological facts, and consequently, logic is not part of psychology,¹⁴ Husserl has understood logic as practical, normative and descriptive (*Kunstlehre*). From this view, Brentano develops descriptive psychology further to descriptive phenomenology.¹⁵ However, it is noted that Husserl is not a Brentanian in a certain sense, even if he acknowledges his debt to the former. He gives up Brentano's empirical standpoint, while he develops the latter's method of descriptive psychology into his own phenomenological method. Furthermore, Husserl's concept of intentionality is in opposition to Brentano's view that intentional object is immanent to the acts. Despite these differences, Husserl's most important concepts like essences and "noesis" are elaborated from Brentano's insights.¹⁶

Tran Duc Thao shares Husserl's disappointment to psychologism, but not of the same reasons. In the first chapter of PMD, Thao rightly points out Husserl's objection to psychologism due to its over-emphasis on the identity of logical laws and

¹³ Franz Brentano, *Psychologie vom empirischen Standpunkt* (Leipzig 1874). Reprinted in Vol. 1 (1924). / Eng. Trans. L.L. McAlister, *Psychology from an Empirical Standpoint* (London: Routledge and Kegan Paul, 1973).

¹⁴ Gottlob Frege, *Grundlagen der Arithmetik*, (1884).

¹⁵ Edmund Husserl, *Prolegomena zur reinen Logik – Logische Untersuchungen* (1913) (Del Haag: Dordrecht, 1975)..

¹⁶ Franz Brentano, *Vom sinnlichen und noetischen Bewusstsein* (Leipzig, 1928), Vol. 3 / L.L. McAlister, *Sensory and Noetic Consciousness* (London: Routledge: Kegan Paul, 1981).

psychological laws (PMD, 23 ff). Thao sees in Brentano's and Husserl's view on a certain incommensurability in the logic of mathematics and that of psychology some positive elements which he takes into his arguments in favor of a dialectical materialism (PMD, 8, 26) But unlike Husserl, Thao's main refutation of psychologism is not on the ground of logic or empiricism but rather because of the un-dialectical nature of psychologism. Thao regards it as a certain form of bourgeois thinking that Marxists have to overcome dialectically. In the same line, against Brentano and Husserl, Thao insists on psychology as a dialectical process of matter, life, spirit and society. He wrote:

“Si l'on se rappelle que les réalités psychiques, définies sur le plan individuel, avant la perception d'autrui, correspondent à l'expérience de la vie animale, on voit que la “constitution transcendentale”, comme le démontre du reste la disposition même des analyses constitutives dans le manuscrit des IDEEN II, ne fait que reprendre, sur le plan abstrai du vécu, le devenir réel de la *matière* à la *vie*, et de la *vie* à l'*esprit*, entendu comme existence *sociale*.” (PMD, 8)

3.3. *Tran Duc Thao's Conception of Phenomenology and Reality*

As I have remarked in the first part, phenomenology, a strange and almost “inconceivable” philosophy to the Vietnamese intellectuals at the 1950s, is made understandable by Thao. The merit of Thao's work is seen in his lucid and clear-cut presentation of Husserl's most difficult concept of “epoché” (εποχή, reduction). As much criticists have rightly pointed out, Thao belongs to a few French speaking men who was able to penetrate into the kernel of phenomenology. At the same, his claim of the superiority of dialectical materialism over phenomenology, despite its controversy, earns a great acclamation from the leftists in France. He is hailed as a Marxist philosopher, and not phenomenologist.¹⁷ However, his effort to solve the “transcendental” problem of phenomenology by means of dialectical materialism remains to be an empty wish. His faith turns to be a “bad faith” (la foi mauvaise) –a concept used by Jean-Paul Sartre--as Thao himself confesses in his last days in Paris.¹⁸ Thao's return to Vietnam with an ardent belief that he could fight against France's

¹⁷ Herbert Spiegelberg, in this master work, Spiegelberg has reserved for Thao just two lines, referring to him as the one who tries to overcome phenomenology with dialectical materialism.

¹⁸

colonialism in both fronts: the ideological and the real battle field. His *Phenomenology and Dialectical Materialism* is actually his manifesto of both scientific and slogan characters. A victory of Marxism over the bourgeois philosophy (represented by Sartre), would be the first step toward a total victory of Marxism over the capitalist world, and at the same time, the proof of the scientific rigor of dialectic.

Needless to say, Thao's view is rather naïve and even "un-phenomenological". Untested belief in any ideology is a sin for scientists, and rely on the "infallible" authority of a person or a regime shows not only an ignorance of the "logic of power" but the danger of self-deception. Blinded by an over-zealous patriotism, Thao does not distinguish phenomenology as a method of investigation of the essence of the thing, and dialectic (according to Lenin) as a weapon to fight for the absolute dominance of the proletariat (or the worker-class). The mistake of identifying a scientific method with a political means is as much unfortunate as the identification of the logic of psychology with the logic of mathematics that Brentano, Husserl and Thao himself have criticized. Actually, that is not the fault of Thao alone. Asian philosophers are accustomed with the habit of taking philosophy as a means for practical purpose. So, it is not unusual to see phenomenology and existential philosophy are blamed to be an instrument of the reactionary bourgeois, and the drug poisoning the country. In a certain sense, Thao's naïve belief in phenomenology as an instrument to serve his communist idea is simply and tragically backfired.¹⁹ Thao's tragedy inflicted on him is not done only by the state but also by himself.

3.4. *Tran Duc Thao's Interpretation of Phenomenological Reduction*

The most valuable contribution of Husserl's phenomenology, according to Thao, is the former's discovery of the method of reduction, with which Husserl is able to penetrate deeply into the kernel of thing, and not just remain short in the superficial sphere of phenomena. The discovery of essences (Wesen) is possible thank to a certain phenomenological intuition that Husserl names "Wesenschau," or eidetic intuition. Such essential perception may be decisive to grasp the thing as such, and consequently, would break down the myth of Kant's "Ding-an-sich." In Thao's

¹⁹ Ngo Manh Lan in a letter to Revel. See Revel, 124.

interpretation, Husserl works out this “Wesenschau” in three consecutive steps: the first step is to overcome the natural attitude (of psychologism) (PMD, 52) which satisfies itself with empirical observation of the object. The objectification of the subject has not brought out any better understanding of the subject, and worse, unable to penetrate in the kernel of phenomena. In a certain sense, psychologism is a banal simplification version of Kant’s project. In the second step, Husserl proposes a new strategy of dealing with the thing as such (*zurueck zur Sache selbst*). Let the thing appear as it is. That is the motto that Heidegger later adopted in his interpretation of truth. But how to let the thing appear as it is, this question is solved by Husserl with a synthesis of Kantianism and Cartesianism. Thao explains:

“Chaque vécu en general, pendant qu’il se réalise, peut devenir l’objet d’une intuition pure, et dans cette intuition, il est une donnée absolue” (PMD, 52-53)

and then he offers himself a solution “Ainsi le problème de la critique de la connaissance trouvait sa solution dans un retour au cogito cartésien, comme cogito temporal et effectivement vécu.” (PMD, 53).²⁰

The return of subject from the world of objects to the reflecting (thinking) subject on the concrete and practical level of the living world (PMD, 53) must be the first condition for a truthful “Wesenschau” (essential perception, or intuition). In a word, that is a synthesis of Cartesianism and Kantianism, and an effort to give the transcendental ego a body (as Maurice Merleau-Ponty later developed).²¹ With Husserl, the transcendental cogito is “reincarnated” as the living subject in a living world (*le monde vécu*), according to Thao’s interpretation. But, Thao is still unhappy with Husserl’s half-way attempt. In Thao’s view, even if Husserl acknowledges the inseparability of the *cogito* and the *cogitatum*, and attempts to build such a synthesis, he may be easily drawn back to psychologism.

“N’est-ce pas, après s’être élevé sur le plan transcendantal, retomber dans le psychologisme?” (PMD, 53)

But I think, Thao either has perhaps overseen or he does not take into account the fact that Husserl distinguishes “psychical phenomenon” from “pure phenomenon

²⁰ See also the second Meditation in Edmund Husserl, *Cartesian Mediations*.

²¹ Maurice Merleau-Ponty, *Phenomenologie de la perception* (Paris, 1947)

precisely by means of phenomenological reduction.”²²

3.5. *Phenomenological Reduction and Marx's Analysis of Human Conditions*

Of course, Thao sees in Husserl's method of phenomenological reduction a great help, first to overcome the lack of concreteness of Husserl's phenomenology itself, and then to apply it to understand Marx's discovery of the main causes of human misery. To follow the phenomenological method, any social reduction of social conditions and structures of would lead to a truthful world full of misery and irrationality. But, it is as such unchanged, kind of “thing-in-itself” of which its structure and its transcendental social conditions remain stable. They are “transcendental essences” themselves. That means, misery, poverty, irrational have much to do with social conditions and structures. The merit of phenomenological method is its effort of pointing out the problems of bourgeois society:

“Le mérite principal de la phénoménologie fut d'avoir définitivement liquidé le formalisme dans l'horizon même de l'idéalisme et posé tous les problèmes de valeur sur le terrain du concret.”

“Mais le concret ne peut se décrire correctement que dans le mouvement effectif de ses déterminations matérielles, ce qui impliquait une libération totale et le passage à un horizon radicalement nouveau.” (PMD, 19)

To break up this vicious circle, one has to break down the structure of existing society, to build new conditions on the basis of real force (labor). All these can be done only by means of revolution. Dialectic works for this purpose:

“Ainsi les analyses phénoménologiques concrètes ne peuvent prendre tout le sens et se développer pleinement que dans l'horizon du matérialisme dialectique.”

and that

“Il va de soi que nous sommes obligés dans ces conditions de rejeter non seulement la totalité de la doctrine husserlienne, mais la méthode elle-même dans la mesure où elle s'est sclérosée en des formules abstraites.” (PMD, 9)

Thao's effort of applying phenomenological reduction to Marxist critique of

²² Edmund Husserl, *Die Ideen*, 44 / PMD, 54)

bourgeois society ends just here. He quickly discovers that phenomenological method turns to be impotent in dealing with concrete social problems. Thao wrote:

“De l'éternité des essences à la subjectivité vécue, de l' Ego singulier à la genèse universelle, l'évolution de la pensée husserlienne témoignait de l'aspiration constante de l'idéalisme vers ce contenu réel don't seule la dialectique matérialiste définit le concept authentique. Dans le marxisme la philosophie bourgeoise trouve la forme de sa suppression: mais la suppression enveloppe le mouvement même de ce don't elle est suppression, en tant qu'elle le réalise en le *supprimant*.” (PMD, 19).

Concluding Remarks

Return to the Living World – Thao's Hidden Phenomenology

The young Thao, full of hope in the force of dialectical materialism as the panacea for Vietnam, opts for a return to his native land, only to discover very soon that the so-called “official” or “orthodox” dialectical materialism is in reality only a kind of Stalinism in disguise. The scientific dialectic is intentionally misled in the sense of class-struggle, causing the land-form tragedy. Thao is the victim of himself when he takes Marxism as the end while phenomenology as a means. No phenomenological Marxism is accepted here, and his fate is sealed. Abandoned in loneliness and despair, Thao quietly returns to his first love, phenomenology. His *Recherches sur l'origine du langage et de la consciences* (1973), et *La logique du présent vivant* (1993) are actually the testaments of his love to phenomenology.

Phenomenology is a description of the world-as-it-is, without distorting it. “The world-as-it-is” appears to us, and is known by our experiences. But, unlike the view of empiricist, our experiences are as much personal as private. The “common experience” or “common sense” is apparently “common” but essentially different. The point is how do we perceive the world and whether we can perceive the thing without being conditioned. That explains why the same thing, happening in the same way is, however, perceived by us differently. Therefore, the claim of universal experiences or common sense is not fully vindicated. The effort of Kant in establishing a universal knowledge based on transcendental conditions, just as the empiricist's claim of universal experiences are heavily challenged by phenomenology. Hence, only by means of an eidetic intuition, or a “Wesenschau”, then one may be able to go through

the whole genetical process of knowledge. I would take this process of knowledge to understand Thao's standpoint, and at the same time, to explain his miserable failure.

By means of "Wesenschau", Husserl discovers the *noesis* behind the *noema*. To explain it in Marxist terms, then by means of a dialectic of the subject and his world (Hegel) one discovers labor as the main force of life (Marx), deciding the fate of the master or the slave. That means, labor, the main genetical force deciding human life is the *noesis*. Different forms of life, different classes, different structures, organizations are in fact different forms or the *noema*, and consequences of different kind of labor. According to Thao, the human progress from *homo faber* to *homo sapiens* is the most convincing evidence of such a dialectic (*Recherches sur l'origine du langage et de la conscience*).

According to Thao, the difference here between Husserl and Marx is clear: while *noesis* remains abstract and can hardly generate any concrete impact on human life, then labor does. In a word, Husserl remains on the level of abstract thinking, while Marx wants to change the world, and by labor as such. And here is the "philosophical reason" of Thao's turning his back to phenomenology.

But is true that labor can change the world, or it must be a kind of rational activity? This question has been debated among socialists and communists at the beginning of the 20th century, and it seems that the intellectuals have lost the battle, not because of any lack of forceful arguments, but rather because of the violence factor. Or against Francis Bacon, knowledge is "no longer" power, but it is violence as Mao Tse-tung most bluntly confirmed later: "Power comes out from the mouth of gun."

Thao suddenly realizes that his Marxism-in-action ideal is no more no less than an abstract theory, and in its naked nature, it can work only thanks to a support of violence. Disenchanted, he re-questions his belief. Which theory can be more scientific, and more helpful for humanities... Thao does not openly declare his loss of faith. He quietly returns back to his first love of phenomenology, as one witnesses his last years in Paris. He devotes to what he terms as "the living world", a kernel concept of phenomenology that makes imprint on social philosophy of the 20th century. As a solution to the dichotomy of theory and praxis, the living world is bearing the essences that constitute itself. Labor is the force (*noesis*) of constituting the real world, while revolution as its law, and actual society as its form (*noema*). In his last unfinished

work such kind of thinking clearly bears the imprint of the philosophical hermeneutics of Heidegger that Thao has once dismissed.²³ Thus, despite his confession of loyalty to Marxism, he is distrusted, and even mishandled by his comrades in Hanoi. They might have some reason for their suspicion of Thao's loyalty: his love to phenomenology remains regardless of his open critique of it.

References

- Franz Brentano, *Psychologie vom empirischen Standpunkt* (1874) (Leipzig: Duncker und Humblot, 1924). Trans. LL. McAlister, *Psychology from an Empirical Standpoint* (London: Routledge and Kegan Paul, 1978).
- Franz Brentano, *Vom sinnlichen und noetischen Bewusstsein*, Vol. 3 (Leipzig, 1928). Eng. Trans. LL. McAlister, *Sensory and Noetic Consciousness* (London: Routledge and Kegan Paul, 1981)
- Martin Heidegger, *Sein und Zeit* (1927) in *Gesamtausgabe*, Vol. II. Trans. Joan Stambaugh, *Being And Time* (Albany: State University of New York Press, 1996).
- Edmund Husserl, *Idea Pertaining to a Pure Phenomenology and to a Phenomenological Philosophy – First Book*. Trans. F. Kersten (The Hague: Nijhoff, 1982); *Second Book* (Dordrecht: Kluver, 1989). Trans. R. Rojcewicz and A. Shuwer; *Third Book* (Dordrecht: Kluver, 1890). Trans. T E. Klein and W. E. Pohl.
- Edmund Husserl, *Cartesian Meditations*. Trans. D. Cairns (Dordrecht: Kluver, 1960).
- Tran Duc Thao, *Phénoménologie et matérialisme dialectique* (Paris: Minh Tân, 1951)
- Tran Duc Thao, *Recherches sur l'origine du langage et de la conscience* (Paris: Éditions sociales, 1973).
- <http://www.viet-studies.info/TDThao/>
- Roland Barthes, “Phénoménologie et materialism dialectique” *Combat*, 11.Oct. 1951.
- Raymond Brouillet, *Confrontation de deux interprétations de “La Phénoménologie de l'Esprit” : A. Kojève et Tran Duc Thao*. Ph.D./ Thesis (Louvain-la-neuve), 1970. CV 08220
- Silvia Federici, “Viet-cong Philosopher – Tran Duc Thao”, *Telos* 64 (1970), 104-117.

²³ Tran Duc Thao, *La logique du présent vivant* (1992-1993). Unpublished Manuscripts.. For more information, see Cù Huy Chù & Cù Huy Song Hà, in <http://www.viet-studies.info>

- Tim Herrick, “A Book which is no longer discussed”: Tran Duc Thao, Jacques Derrida and Maurice Merleau-Ponty. *Journal of the History of Idea*. Vol. 66, No.1, 113-131.
- G. Nardi, Tran Duc Thao, un fenomenologo da rivalutare, *Archive internationale pour l’anthropologie phénoménologique*, M7 (1994), 83-92.
- Barry Smith, *Austrian Philosophy – The Legacy of Franz Brentano* (Chicago and LaSalle, Ill, Open Court Pub., 1994), pp. 32 ff.
- Herbert Spiegelbert, *The Phenomenological Movement: A Historical Introduction* (Del Haag: Nijhoff, 1982). 3rd ed. With the collaboration of Karl Schumann.
- Tran Van Doan, “Phenomenology in Vietnam.” *Phenomenological Information* (Boston, 2002). Vietnamese version in Tran Van Doan, *Thông Điển Học và Khoa Học Xã Hội Nhân Văn*. www.dunglac.org/tranvandoan

TRAN DUC THAO ET LE PRÉSENT VIVANT

Patrice Vermeren

Professeur des Universités

Département de Philosophie

Université Paris 8

Résumé

Concilier la philosophie vivante du temps : la phénoménologie, et le marxisme, renverser l'idéalisme et ensuite repenser le rapport entre Hegel et Marx, telle est la tâche que se donne Tran Duc Thao, qui avait suivi les cours de Merleau Ponty à l'Ecole Normale Supérieure pendant la seconde guerre mondiale et voulait concilier la philosophie vivante du temps et ce qu'il considère comme essentiel dans la lutte anticoloniale : le marxisme. Soit le projet de « saisir en profondeur la genèse et le développement de la conscience afin de comprendre les rapports entre la base économique et les diverses superstructures ». On cherchera à le resituer dans une conjoncture où domine la question, destinée à demeurer question, du sens de l'histoire.

Mots clés: *Tran Duc Thao, la phénoménologie, le marxisme*

**NHỮNG ĐÓNG GÓP CỦA TRẦN ĐỨC THẢO ĐỐI VỚI
TRIẾT HỌC Ở VIỆT NAM TỪ NỬA SAU THẾ KỶ XX
TS. Mai Diệu Anh - Học viện ANND**

Trần Đức Thảo - người con ưu tú của vùng đất kinh Bắc - được sang Pháp học tập về triết học với thành tích vô cùng xuất sắc và đã trở thành một triết gia thông thái. Nhìn ra ánh sáng của chủ nghĩa Mác - Lênin, với tài năng vượt trội của mình, Trần Đức Thảo đã viết nhiều tác phẩm triết học thể hiện rõ chủ nghĩa yêu nước của một trí thức, một nhà khoa học dám chiến đấu và sáng tạo cho sự nghiệp giải phóng dân tộc khỏi ách nô lệ của chủ nghĩa thực dân, xây dựng nước Việt Nam độc lập, thống nhất, hòa bình, dân chủ và giàu mạnh. Bằng nhân cách, tư duy khoa học và phong cách làm việc nghiêm túc, Trần Đức Thảo có nhiều đóng góp cho nền triết học ở Việt Nam từ nửa sau thế kỷ XX đến nay, trở thành ngôi sao sáng trên bầu trời triết học Việt Nam và để lại nhiều dấu ấn cho triết học thế giới đương đại.

Abstract

Tran Duc Thao - an outstanding son of the Kinh Bac region - went to France to study philosophy with extremely excellent results and became a wise philosopher. Seeing the light of Marxism-Leninism, with his outstanding talent, Tran Duc Thao wrote many philosophical works that clearly demonstrate the patriotism of an intellectual, a scientist who dared to fight and innovate for the cause of liberating the nation from the slavery of colonialism, building an independent, unified, peaceful, democratic and prosperous Vietnam. With his personality, scientific thinking and serious working style, Tran Duc Thao has made many contributions to philosophy in Vietnam from the second half of the twentieth century until now, becoming a bright star in the sky of Vietnamese philosophy and left many marks on contemporary world philosophy.

QUAN NIỆM CỦA TRẦN ĐỨC THẢO VỀ SỰ THA HÓA CON NGƯỜI (TRAN DUC THAO'S CONCEPTION OF HUMAN ALIENATION)

TS. Nguyễn Tuấn Anh
Viện Triết học, Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam

Tóm tắt:

Trần Đức Thảo (1917 - 1993) được giới triết học châu Âu và thế giới đánh giá là một triết gia tiêu biểu của Việt Nam. Điều này được thể hiện qua các công trình nghiên cứu của ông. Con người là chủ đề được Trần Đức Thảo tập trung nghiên cứu, phân tích. Trước năm 1955, ông sử dụng Hiện tượng học để luận giải vấn đề này và thấy rằng nó không thật sự phù hợp. Ông nhanh chóng nhận ra học thuyết Mác-Lênin có thể giúp ông đưa ra những câu trả lời triệt để nhất về con người. Kể từ đó, ông đã dành toàn bộ thời gian và tâm huyết của mình để luận giải vấn đề con người bằng học thuyết vĩ đại này. Dựa trên học thuyết Mác - Lênin, cũng như những thành quả từ các ngành khoa học đương thời (sinh học, vật lý học, tâm lý học, ...), ông đã có nhiều công trình và đóng góp về chủ đề con người. Một trong những quan điểm nổi bật của ông trong thời kỳ này là sự tha hóa con người trong xã hội có giai cấp. Bài viết sẽ đi sâu phân tích chủ đề trên, chia làm ba phần: Bản chất con người; Sự tha hóa con người trong xã hội tư bản chủ nghĩa, Đề xuất cách thức giải tha hóa con người; Ý nghĩa về quan điểm tha hóa con người.

Summary:

Tran Duc Thao (1917 - 1993) is regarded by the philosophical community in Europe and worldwide as a prominent philosopher from Vietnam. This recognition is evident in his research works. Human beings are the central theme of Trần Đức Thảo's focused research and analysis. Prior to 1955, he employed Phenomenology to explore this subject but found it inadequate. He quickly realized that Marxist-Leninist theory could provide more comprehensive answers regarding human nature. From then on, he dedicated all his time and passion to analyzing the question of human beings through this grand theory. Drawing from Marxist-Leninist theory as well as contemporary scientific advancements in fields such as biology, physics, psychology, and more, he produced numerous works and contributions concerning the subject of human beings. One of his prominent viewpoints during this period was the notion of human alienation in class-based society. This article will delve into this topic, divided into three parts: The essence of human beings, Human alienation in capitalist society; Proposed methods for resolving human alienation, The significance of the viewpoint on human alienation.

**GIÁO SƯ TRẦN ĐỨC THẢO BẢO VỆ
VÀ PHÁT TRIỂN CHỦ NGHĨA DUY VẬT BIỆN CHỨNG
VÀ CHỦ NGHĨA DUY VẬT LỊCH SỬ**

GS, TS. Nguyễn Trọng Chuẩn

Phó Chủ tịch Hội Triết học Việt Nam

Tổng Biên tập Tạp chí Nghiên cứu Triết học.

Tóm tắt: Bài viết tập trung vào việc Giáo sư Trần Đức Thảo đã từng bước phân tích những nội dung cốt lõi của hiện tượng luận, từ đó ông khám phá, đối chiếu, so sánh, phê phán và đã chỉ ra mối quan hệ giữa hiện tượng luận và chủ nghĩa Mác; sự nhiệt tình bảo vệ và góp phần phát triển chủ nghĩa duy vật biện chứng và chủ nghĩa duy vật lịch sử, nhất là về đề xuất tên gọi chủ nghĩa duy vật biện chứng nhân bản. Có đủ cơ sở để khẳng định rằng, Giáo sư Trần Đức Thảo là một trong những triết gia Pháp ngữ đầu tiên du nhập hiện tượng luận của E.Husserl vào nước Pháp; là một trong những người tiên phong khám phá một cách bài bản mối quan hệ giữa hiện tượng luận với chủ nghĩa Mác nói chung và triết học Mác nói riêng, đồng thời đã chỉ ra những thiếu sót và cả những sai lầm của hiện tượng luận.

**PROFESSOR TRAN DUC THAO PROTECT AND DEVELOP
THE DIALECTICAL MATERIALISM AND HISTORICAL MATERIALISM**

Professor, PhD. Nguyen Trong Chuan

The paper focuses on point that Professor Tran Duc Thao has gradually analyzed the core contents of phenomenology, from which he discovered, compared, criticized and pointed out the relationship between phenomenology and Marxism; enthusiasm for protect and contribute to the development of dialectical materialism and historical materialism, especially in proposing the name is “humanistic dialectical materialism”. There is enough basis to assert that Professor Tran Duc Thao is one of the first philosophers to disseminate the E.Husserl’s phenomenology into France. He is one of the pioneers systematically explores the relationship between phenomenology and Marxism in general and Marxist philosophy in particular; and at the same time, he pointed out the shortcomings and mistakes of phenomenology.

QUAN ĐIỂM CỦA TRẦN ĐỨC THẢO VỀ MỘT SỐ NỘI DUNG CỦA TRIẾT HỌC KANT TRONG TÁC PHẨM “HIỆN TƯỢNG HỌC VÀ CHỦ NGHĨA DUY VẬT BIỆN CHỨNG”

Ths. Trần Đăng Dương

Giảng viên Đại học Trung Vương

Tóm tắt

Tác phẩm “*Hiện tượng học và chủ nghĩa duy vật biện chứng*”, xuất bản bằng tiếng Pháp năm 1951, là tác phẩm chính yếu tạo nên danh tiếng mang tầm quốc tế của Trần Đức Thảo. Nội dung của tác phẩm, như chính bản thân tác giả của nó chia sẻ tại ngay đầu lời tựa, được chia thành hai phần: Phần I trình bày những nét chính yếu của hiện tượng học Husserl, phần II được viết trên lập trường của chủ nghĩa duy vật biện chứng. Những nội dung bàn về học thuyết của Kant thuộc về phần I như là một hệ quả tất yếu phát sinh từ mục tiêu chính, bởi hiện tượng học Husserl có nhiều phần quan trọng là sự kế thừa, phản biện và phát triển từ triết học Kant.

Việc khảo sát tư tưởng của Kant được Trần Đức Thảo xem như một bước đệm để thực hiện mục tiêu khác, nhưng công việc đó được ông thực hiện một cách có chủ đích ngay từ đầu và tương đối chu đáo. Công việc này bao gồm cả việc tóm lược tư tưởng của Kant mà trọng tâm là một số nội dung căn trọng yếu trong “Phê phán lý tính thuần túy” (PPLTTT), lẫn việc đối chiếu với các quan điểm của những môn đồ của Kant (phái Kant mới) ở thời kỳ Trần Đức Thảo xuất bản tác phẩm của riêng mình. Qua đó, những nội dung nền tảng nhất của triết học Kant được diễn giải – trong sự đối chiếu với hiện tượng học Husserl – từ lập trường của một nhà tư tưởng mang tinh thần Marxist.

Mặc dù Trần Đức Thảo có khẳng định rằng những phê phán của ông đối với Kant chỉ nhằm vạch rõ thêm các vấn đề nội tại của hiện tượng học Husserl nói riêng và chủ nghĩa duy tâm nói chung, nhưng chính lập trường lựa chọn chủ nghĩa Marx như là giải pháp duy nhất để giải quyết triệt để vấn đề được đặt ra đã tạo nên một vị thế độc đáo cho tác phẩm của ông. Trong khi thực hiện những mục tiêu đề ra, dù là vô tình hay có chủ đích, Trần Đức Thảo đã bước vào con đường thoát ly khỏi vai trò của một người diễn giải mà dần dần hình thành nên thế đứng độc lập. Ông đang nói ra tiếng nói của riêng mình và những nội dung bàn về học thuyết Kant cũng nằm trong quỹ đạo đó.

Abstract

The work "Phenomenology and Dialectical Materialism", published in French in 1951, is the main work that created Tran Duc Thao's international reputation. The

content of the work, as its author himself shares at the beginning of the preface, is divided into two parts:

Part I presents the main features of Husserl's phenomenology, part II is written from the standpoint of Husserl. dialectical materialism. The content discussing Kant's doctrine belongs to part I as an inevitable consequence arising from the main goal, because Husserl's phenomenology has many important parts that are inherited, criticized and developed from philosophy. Kant.

The survey of Kant's thought was seen by Tran Duc Thao as a stepping stone to accomplish other goals, but he carried out that work intentionally from the beginning and relatively thoughtfully. This work includes both a summary of Kant's thought, focusing on some of the key fundamental contents in the "Critique of Pure Reason", and a comparison with the views of Kant's followers. Kant (new Kantian school) in the period when Tran Duc Thao published his own works. Thereby, the most fundamental contents of Kant's philosophy are interpreted - in comparison with Husserl's phenomenology - from the standpoint of a Marxist thinker.

Although Tran Duc Thao affirmed that his criticism of Kant only aimed to further clarify the internal problems of Husserl's phenomenology in particular and idealism in general, the very stance of choosing Marx as the only solution to completely solve the problem has created a unique position for his work. While implementing the set goals, whether accidentally or on purpose, Tran Duc Thao entered the path of escaping from the role of an interpreter and gradually formed an independent position. He is speaking his own voice and the content discussing Kant's doctrine is also in that trajectory.

NHỮNG ĐÓNG GÓP CỦA TRẦN ĐỨC THẢO ĐỐI VỚI TRIẾT HỌC MÁC - LÊNIN TRONG VIỆC LÝ GIẢI NGUỒN GỐC Ý THỨC CỦA CON NGƯỜI

ThS. HOÀNG THỊ DUYÊN

Khoa LLCT, Trường ĐH Công nghiệp Tp. Hồ Chí Minh

Trần Đức Thảo sinh ngày 26/9/1917 tại xã Song Tháp, huyện Từ Sơn, tỉnh Bắc Ninh trong một gia đình viên chức nhỏ. Ông là triết gia Việt Nam duy nhất nổi danh trên diễn đàn khoa học và được công nhận có tầm vóc quốc tế ở phương Tây, là người Việt Nam duy nhất, ở thế hệ của mình, có con đường học vấn Triết học thực thụ. Công trình nghiên cứu của ông khá đồ sộ, phong phú; tuy nhiên, trong phạm vi một bài viết tôi không nghiên cứu toàn bộ nội dung triết học trong hệ thống triết học của ông mà chỉ nghiên cứu ở một nội dung tôi tâm đắc đó là lý giải của ông về nguồn gốc của ý thức. Bài viết khái quát các quan điểm khác nhau về nguồn gốc của ý thức, phân tích quan điểm của ông về nguồn gốc của ý thức, từ đó tác giả đã chỉ ra những đóng góp của ông đối với triết học Mác khi tìm hiểu nguồn gốc ý thức - vấn đề cơ bản của triết học. Việc ông sử dụng phương pháp luận của Mác, để chứng minh giá trị của chủ nghĩa duy vật biện chứng ngay chính trên cơ sở những thành tựu khoa học của thế kỷ XX về khảo cổ học, nhân chủng học, tâm lý trẻ em, ngôn ngữ học đã cung cấp cách lý giải đúng đắn nhất về nguồn gốc ý thức con người một cách khoa học.

Từ khóa: Trần Đức Thảo, ý thức, nguồn gốc ý thức.

TRAN DUC THAO'S CONTRIBUTION TO MARXIST-LENINIST PHILOSOPHY IN EXPLAINING THE ORIGIN OF HUMAN CONSCIOUSNESS

Abstract: Tran Duc Thao was born on September 26, 1917 in Song Thap commune, Tu Son district, Bac Ninh province in a small official family. He is the only Vietnamese philosopher who is famous on scientific forums and is recognized as having international stature in the West. He is the only Vietnamese person of his generation with a true philosophical education path. . His research work is quite voluminous and rich; However, within the scope of one article, I do not research the entire philosophical content of his philosophical system but only research one content that I like: his explanation of the origin of consciousness. The article summarizes different views on the origin of consciousness, analyzes his views on the origin of consciousness, from which the author points out his contributions to Marxist philosophy when understanding the origin of consciousness. Origin of consciousness - the basic problem of philosophy. His use of Marx's methodology to prove the value of dialectical materialism is based on the scientific achievements of the twentieth century in archeology, anthropology, child psychology, Linguistics has provided the most accurate scientific explanation of the origin of human consciousness.

**TRẦN ĐỨC THẢO LUẬN GIẢI QUAN HỆ CHỦ - NÔ
TRONG HIỆN TƯỢNG HỌC TINH THẦN CỦA HEGEL**

TS. Mai K Đa và NCS. Ngô Nhi Ngọc Linh

Trường ĐH KHXH&NV, ĐH Quốc gia Hà Nội

Bài viết sử dụng tiểu luận “*Hạt nhân duy lý*” trong triết học của Hegel khá ngắn nếu so với một công trình triết học đầy đủ nhưng rất thâm sâu của Trần Đức Thảo, để mượn lời ông cố gắng trình bày rõ hơn cho hiểu được phần A “Làm Chủ và làm Nô” thuộc chương IV trong tác phẩm *Hiện tượng học tinh thần* của Hegel, - một chương nổi tiếng nhất của tác phẩm cũng đồng thời là phần khó hiểu nhất trong số nhiều phần rất khó hiểu của tác phẩm Hegel. Trong tiểu luận Trần Đức Thảo đã trình bày dễ hiểu hơn những khái niệm Hegel như *tự ý thức được nhân đôi*, cuộc đấu tranh tranh giữa các tự ý thức đối lập; Chủ và Nô. Qua sự trình bày chúng tôi cũng cho thấy Trần Đức Thảo đọc Hegel “một cách duy vật” (Lênin) để chỉ ra một giai đoạn lịch sử hiện thực thấm đẫm máu và nước mắt của nhân loại đã thực sự diễn ra như thế nào đằng sau bức màn huyền bí mờ ảo của lối hành văn Hegel và cũng do bản chất của vấn đề là rất khó nắm bắt. Qua đó cũng có thể thấy được sự vận dụng thuần thực phương pháp lịch sử - logic vốn là một đặc trưng nổi bật của tư duy Trần Đức Thảo.

**TRAN DUC THAO'S INTERPRETATION ON THE MASTER - SLAVE
RELATIONSHIP IN HEGEL'S PHENOMENOLOGY OF SPIRIT**

PhD. Mai K Da and Ngo Nhi Ngọc Linh

Abstract. The article uses the essay "Rational Kernel" in Hegel's philosophy which is quite short compared to Tran Duc Thao's complete but very profound philosophical work. To borrow his words, we try to present it more clearly, to understand part A "Master and Slave" of chapter IV of Hegel's Phenomenology of Spirit - the most famous chapter of the work, is also the most difficult to understand among the many difficult parts of Hegel's work. In the essay Tran Duc Thao presented more easily understood Hegelian concepts such as doubled self-consciousness, the struggle between opposing self-consciousnesses; Master and Slave. Through the presentation, we also show that Tran Duc Thao reads Hegel "materialistically" (Lenin) to show how a realistic historical period soaked in the blood and tears of humanity actually happened. Behind the mysterious veil of Hegel's writing style and also due to the nature of the problem is very difficult to grasp. Through this, one can also see the skillful application of the historical-logical method, which is an outstanding feature of Tran Duc Thao's thinking.

TRẦN ĐỨC THẢO PHÊ PHÁN QUAN NIỆM VỀ *HAM MUỐN* VÀ *THỪA NHẬN TRONG HIỆN TƯỢNG HỌC TINH THẦN CỦA HEGEL*

TS. Trần Thị Điều – ĐHKHXH&NV, ĐHQGHN

NCS. Nguyễn Thị Thùy Giang – HVCT, BQP

Bài viết khai thác một tiểu luận “Hạt nhân duy lý” trong triết học Hegel không quá dài nhưng vô cùng sâu sắc của Trần Đức Thảo, để mượn lời ông cố gắng trình bày rõ hơn để hiểu đoạn mở đầu của chương IV trong tác phẩm *Hiện tượng học tinh thần* của Hegel, - một chương nổi tiếng nhất của tác phẩm cũng đồng thời là đoạn khó hiểu nhất trong số rất nhiều đoạn rất khó hiểu của tác phẩm Hegel. Trong tiểu luận Trần Đức Thảo đã trình bày dễ hiểu hơn những khái niệm Hegel như tự ý thức, sự ham muốn như là mặt thực hành của tự ý thức; được công nhận để thỏa mãn sự ham muốn. Qua sự trình bày chúng tôi cũng chỉ ra cách Trần Đức Thảo đọc Hegel “một cách duy vật” (Lênin) để chỉ ra lịch sử hiện thực của nhân loại từ thuở hồng hoang đã thực sự diễn ra như thế nào đằng sau bức màn huyền bí mờ ảo của lối hành văn Hegel và cũng do bản thân sự việc là khó. Qua đó cũng có thể thấy được sự kết hợp nhuần nhuyễn phương pháp lịch sử - logic vốn là sở trường của Trần Đức Thảo.

Tran Duc Thao's Critique on the Concept of Desire and Recognition in Hegel's Phenomenology of Spirit

Abstract: This article delves into Tran Duc Thao's profound yet concise essay on “The Rational Kernel” of Hegel's philosophy, particularly focusing on the challenging opening section of Chapter IV in Hegel's "Phenomenology of Spirit" - a chapter renowned for both its significance and complexity. Thao simplifies Hegel's concepts such as self-consciousness and desire, the latter being seen as a practical aspect of self-consciousness that seeks recognition for its fulfillment. Thao's interpretation of Hegel through a materialist lens (as Lenin suggested) unveils the actual historical reality of humanity from its primordial origins, transcending the mystical and obscure prose of Hegel. This work also highlights Tran Duc Thao's adeptness in seamlessly integrating historical and logical methods, a hallmark of his scholarship.

NGUỒN GỐC CỦA Ý THỨC: TỪ TRẦN ĐỨC THẢO ĐẾN MẶT TRẬN TRANH LUẬN ĐƯƠNG ĐẠI GIỮA QUY GIẢN DUY VẬT LUẬN VÀ PHẢN QUY GIẢN NHỊ NGUYÊN LUẬN

Phạm Minh Đức

College of Arts and Sciences, VinUniversity

Tóm tắt: Bài viết này đi sâu trình bày vào việc tìm hiểu nguồn gốc của ý thức, từ những tư tưởng triết học của Trần Đức Thảo đến các cuộc tranh luận hiện đại giữa quy giản duy vật luận và phản quy giản nhị nguyên luận. Bài viết này nghiên cứu một cách có phê phán sự tiếp cận của Trần Đức Thảo trong việc kết hợp triết học hiện tượng học của Husserl với các nguyên tắc của Marx, nêu bật quan điểm độc đáo của ông về ý thức như một kết quả chủ động tích cực của điều kiện vật chất và lao động con người. Bài viết sau đó chuyển hướng đến các tranh luận triết học hiện đại về nguồn gốc của ý thức, xem xét những thách thức và phê phán mà Quy giản duy vật luận đưa ra, đặc biệt trong cách tiếp cận với trải nghiệm chủ quan của ý thức. Phản quy giản nhị nguyên luận, với các hình thức khác nhau bao gồm nhị nguyên bản thể luận, nhị nguyên thuộc tính luận, và nhị nguyên vị từ luận, được xem xét như một phản biện đối với quan điểm quy giản vật chất luận, giải quyết mối quan hệ phức tạp giữa ý thức và cơ thể. Bài viết cũng nghiên cứu khái quát toàn tâm luận của Chalmers và biện chứng vật chất của Ilyenkov như những nỗ lực hòa giải các quan điểm đa dạng này. Cuối cùng, bài viết nhấn mạnh sự phức tạp của ý thức, ủng hộ việc tái đánh giá liên tục về hiểu biết của con người dựa trên sự tích hợp của nhiều quan điểm triết học.

Từ khóa: Trần Đức Thảo; Ý thức; Chủ nghĩa duy vật biện chứng; Quy giản duy vật luận; Phản quy giản nhị nguyên luận

THE ORIGIN OF CONCIOUSSNESS: FROM TRAN DUC THAO TO THE CONTEMPORARY FRONTIER DEBATES BETWEEN PHYSICAL REDUCTIONISM AND DUALISTIC ANTIREDUCTIONISM

Pham Minh Duc

Abstract: This paper delves into the intricate exploration of the origin of consciousness, tracing a path from Tran Duc Thao's philosophical insights to the contemporary debates between physical reductionism and dualistic antireductionism. It critically examines Thao's integration of Husserl's phenomenology with Marxist principles, highlighting his unique perspective on consciousness as an active outcome of material conditions and human labor. The discourse then transitions to contemporary philosophical debates, scrutinizing the challenges and critiques posed by physical reductionism, especially in its approach to the subjective experiences of consciousness. Dualistic antireductionism, with its various forms including substance, property, and predicate dualism, is explored as a counter to reductionist views, addressing the complex relationship between mind and body. The paper also considers syntheses like Chalmers' panpsychism and Ilyenkov's materialist dialectics as attempts to reconcile these diverse viewpoints. Ultimately, the paper underscores the complexity of consciousness, advocating for a continual re-evaluation of our understanding based on an integration of various philosophical perspectives.

Keywords: Tran Duc Thao; Consciousness; Dialectical Materialism; Physical Reductionism; Dualistic Antireductionism

TRẦN ĐỨC THẢO QUAN NIỆM VỀ LỊCH SỬ TƯ TƯỞNG

PGS.TS. Trần Thị Hạnh

Trường ĐHKHXH&NV, ĐHQGHN

Trần Đức Thảo, nhà triết học có hệ thống các quan niệm về những vấn đề cơ bản của triết học, của lịch sử triết học..khá độc đáo, tiên bộ. Trong thời đại lịch sử của ông, những luận điểm, cách kiến giải của ông chưa chắc đã phù hợp với nhận thức lý luận và nhận thức thông thường của giới nghiên cứu và hoạt động chính trị, xã hội ở Việt Nam. Nhưng trong dòng chảy lịch sử tư tưởng triết học Việt Nam, Trần Đức Thảo đóng vai trò như một gạch nối giữa triết học phương Tây hiện đại và triết học Việt Nam truyền thống, giữa phong cách tư duy duy lý phương Tây và duy cảm phương Đông, giữa cái mới đang hình thành và cái cũ đang còn thể hiện vai trò, giữa những cái mới đang cần thử nghiệm trong thực tiễn. Ông đã dùng phương pháp luận Mácxit để nghiên cứu và đưa ra những quan niệm về mục đích, nội dung, phương pháp nghiên cứu và học tập môn học Lịch sử tư tưởng. Những quan niệm của ông thực sự có giá trị lý luận và thực tiễn.

TRẦN ĐỨC THẢO'S CONCEPTIONS OF THE HISTORY OF THOUGHT

Assoc. Prof. Dr. Trần Thị Hạnh

University of Social Sciences and Humanities

Vietnam National University, Hanoi

Trần Đức Thảo, a philosopher with a systematic set of conceptions on the basic issues of philosophy and the history of philosophy, is quite unique and progressive. In his historical era, his arguments and interpretations may not have always aligned with the theoretical understanding and common perceptions of the research community and those involved in political and social activities in Vietnam. However, in the flow of Vietnamese philosophical thought history, Trần Đức Thảo serves as a bridge between modern Western philosophy and traditional Vietnamese philosophy; Between the Western style of logical thinking and the Eastern style of intuitive thinking; Between the emerging new and the still influential old; between the new that requires practical testing. He employed Marxist methodology to study and present conceptions regarding the purpose, content, research methods, and learning of the subject History of Thought. His conceptions indeed hold theoretical and practical value.

PHẢI CHĂNG TRẦN ĐỨC THẢO LÀ MỘT NHÀ MÁC XIT HIỆN TƯỢNG HỌC?

GS.TS. Nguyễn Vũ Hảo

Trường ĐHKHXH&NV, ĐHQGHN

Chủ nghĩa Mác hiện tượng học là một xu hướng triết học trong thuyết Tân mác xít với nỗ lực phát triển chủ nghĩa Mác trên cơ sở tiếp thu những thành quả triết học đã đạt được trong Hiện tượng học của Husserl. Trần Đức Thảo (1917-1993) là một trong những triết gia nổi tiếng nhất của Việt Nam trong thế kỷ 20, người đã từng được đào tạo rất bài bản về triết học, đặc biệt về hiện tượng học ở phương Tây. Đến với chủ nghĩa Mác từ nền tảng của Hiện tượng học, ông đã đóng góp không nhỏ vào việc phát triển triết học Mác và hiện tượng học để xây dựng một nền triết học độc đáo và phong cách riêng. Bài viết có thể coi là cố gắng luận giải vấn đề: “Phải chăng Trần đức Thảo là một nhà mác xít hiện tượng học?”, từ đó đưa ra những đánh giá về nhữn giá trị và hạn chế của cách tiếp cận của Trần Đức Thảo không chỉ đối với hiện tượng học Husserl, mà còn đối với chủ nghĩa Mác trong bối cảnh chính trị - xã hội của thế kỷ XX.

Is Tran Duc Thao a phenomenological Marxist?

Phenomenological Marxism is a philosophical trend in Neo-Marxism with an effort to develop Marxism based on inheriting the philosophical achievements achieved in Husserl's Phenomenology.

Tran Duc Thao (1917-1993) was one of the most famous Vietnamese philosophers in the 20th century, who was very well trained in philosophy, especially in Phenomenology in the West. Coming to Marxism from the foundations of Phenomenology, he contributed significantly to the development of Marxist Philosophy and Phenomenology to build a unique philosophy and and his own style.

The article can be considered as an attempt to explain the issue: "Is Tran Duc Thao a phenomenological Marxist?", thereby providing assessments on the values and limitations of Tran Duc Thao's approach not only to Husserl's phenomenology, but also to Marxism in the socio-political context of the twentieth century.

KHÁI NIỆM “Ý THỨC SỐNG TRẢI” CỦA TRẦN ĐỨC THẢO

TS. Trần Minh Hiếu – ThS. Phan Thị Hoàng Mai

Khoa Triết học, Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Hà Nội

Tóm tắt:

“Ý thức sống trải” không hẳn là một khái niệm do triết gia Trần Đức Thảo sáng tạo. Đúng hơn, nó thuộc vào hệ thống các khái niệm công cụ của Hiện tượng học Husserl được Trần Đức Thảo đề cập trong quá trình thông diễn, chú giải và trình bày ở tác phẩm quan trọng nhất của ông “Hiện tượng học và chủ nghĩa duy vật biện chứng”. Song điều đáng nói là chỗ, qua lăng kính của Trần Đức Thảo, “Ý thức sống trải” không chỉ hiện lên như nó vốn có, mà thực sự mang tải thêm nhiều suy tư riêng có của triết gia, đặc biệt khi ông tiếp cận nó từ quan điểm của chủ nghĩa duy vật biện chứng. Lĩnh hội được nội dung và ý nghĩa của khái niệm này, chúng ta có thể thấu hiểu, trân trọng hơn những lao động tinh thần không mệt mỏi của triết gia Việt Nam Trần Đức Thảo.

Từ khóa: Trần Đức Thảo, Ý thức sống trải.

Abstract

"Living consciousness" is not really a concept created by philosopher Tran Duc Thao. Rather, it belongs to the system of instrumental concepts of Husserl Phenomenology mentioned by Tran Duc Thao in the process of hermeneutics, annotation and presentation in his most important work "Phenomenology and dialectical materialism". But it is worth mentioning that, through the lens of Tran Duc Thao, "Living Consciousness" not only appears as it is, but actually carries more of the philosopher's own reflections, especially when he approaches it from the perspective of dialectical materialism. Understanding the content and meaning of this concept, we can understand and appreciate more the tireless spiritual labor of Vietnamese philosopher Tran Duc Thao.

Keywords: Tran Duc Thao, Living consciousness.

VẤN ĐỀ “THẤU NIỆM” TRONG TRIẾT HỌC TRẦN ĐỨC THẢO QUA TÁC PHẨM “HIỆN TƯỢNG HỌC VÀ CHỦ NGHĨA DUY VẬT BIỆN CHỨNG”

TS. Trương Thị Quỳnh Hoa

Trường ĐHKHXH&NV, ĐHQGHN

Tóm tắt: Hiện tượng học và chủ nghĩa duy vật biện chứng là một tác phẩm cho thấy bước chuyển của Trần Đức Thảo từ lập trường hiện tượng học Husserl sang lập trường duy vật biện chứng. Và một trong số những phân tích thể hiện rất rõ điều này đó chính là những phân tích của Trần Đức Thảo về “Thấu niệm” trong tác phẩm này. “Thấu niệm” theo Trần Đức Thảo là một phương pháp suy cho cùng là vạch ra cái bản chất thuần túy trong ý niệm hay còn gọi là cái không biến thể. Cái không biến thể là cái chung cho tất cả các biến dạng có thể có (hay còn được gọi là các biến thể) mà người ta hình dung trong thực tế lại chỉ có thể có giới hạn. Tức là việc phân tích bản chất của khách thể từ các biến thể tồn tại trong thực tiễn ở những điều kiện, hoàn cảnh khác biệt hay gần như tương tự nhau có đưa đến một định nghĩa về khách thể chính xác trong khi định nghĩa về đối tượng cần phải vươn đến cả những biến thể có những dị biệt hay những biến thể có thể có (nhưng chưa xảy ra). Vậy phương pháp thấu niệm có vai trò nhất định của nó khi đi đến chỉ ra bản chất thuần túy của khách thể, dù nó có mang những hạn chế nhất định theo quan điểm duy tâm khách quan và cần viện đến một sự vượt quá biện chứng để lý giải cho nó.

Abstract

Phenomenology and dialectical materialism is a work that shows Tran Duc Thao's transition from Husserl's phenomenological stance to a dialectical materialism stance. One of the analyzes that shows this very clearly is Trần Duc Thao's analysis of "Ideal" in this work. According to Tran Duc Thao, "Ideal" (Conceptual insight) is a method that ultimately points out the pure nature in ideal, also known as the non-variant thing. The non-variant thing is what is common to all possible deformations (also known as variations) which one imagines in reality to be only limited. That is, this analyzing the nature of the object from the variations that exist in practice in different or almost similar conditions and circumstances will lead to an accurate definition of the object while the definition about the subject needs to reach out to both variations that have differences or variations that are possible (but have not yet occurred). So the method of Conceptual insight (ideal) has its own role when it comes to pointing out the pure nature of the object, even though it has certain limitations from an objective idealistic point of view and needs to resort to a beyond dialectic method to explain it.

TƯ TƯỞNG LÔGIC HỌC CỦA TRẦN ĐỨC THẢO TRONG TÁC PHẨM HIỆN TƯỢNG HỌC VÀ CHỦ NGHĨA DUY VẬT BIỆN CHỨNG

TS. Bùi Lan Hương

Trường Đại học Sư phạm Hà Nội 2

Tóm tắt: Tư tưởng về logic học là một trong những nội dung được Trần Đức Thảo trình bày trong tác phẩm *Hiện tượng học và chủ nghĩa duy vật biện chứng*. Bài viết tập trung phân tích tư tưởng logic học của ông ở những nội dung chính sau: về việc nghiên cứu logic học; mối quan hệ giữa logic học và toán học; sự hình thành phán đoán. Từ đó khẳng định Trần Đức Thảo đã đặt ra nhiều vấn đề mới trong nghiên cứu lôgic học, đó là khía cạnh bản thể học hình thức của lôgic học và vấn đề chuyển từ ý nghĩa hình thức sang ý nghĩa hiện thực của lôgic học, đây là những vấn đề mở ra hướng đi mới cho hậu thế hôm nay tiếp tục tìm tòi và nghiên cứu.

Từ khóa: Trần Đức Thảo; logic học; phán đoán

Logical thought of Tran Duc Thao in his work Phenomenology and dialectical materialism

Abstract: The idea of logic is one of the contents presented by Tran Duc Thao in his work *Phenomenology and dialectical materialism*. The article focuses on analyzing his logical thought in the following main contents: on the study of logic; the relationship between logic and mathematics; judgment formation. From there, it is affirmed that Tran Duc Thao has raised many new problems in logic research, which are the formal ontological aspect of logic and the problem of moving from the formal meaning to the real meaning of logic, these are issues that open up new directions for today's posterity to continue to explore and research.

Keywords: Tran Duc Thao; logic; judge

TRẦN ĐỨC THẢO VÀ SỬ HỌC VIỆT NAM

PGS. TS. Nguyễn Quang Hưng và TS. Phạm Quỳnh Chinh

Trường ĐHKHXH&NV, Đại học Quốc gia Hà Nội

Tóm tắt

Cho tới nay khi nói tới những đóng góp của Trần Đức Thảo cho các ngành khoa học xã hội Việt Nam, chúng ta chủ yếu nói tới những công trình bàn về triết học của giáo sư. Điều đó hoàn toàn dễ hiểu bởi ngay từ những năm tháng tuổi trẻ của giáo sư cho tới cuối đời mình, giáo sư vẫn luôn trăn trở với những vấn đề của triết học. Nói tới giáo sư, chúng ta liên tưởng ngay tới hình ảnh một người chuyên nghiên cứu triết học phương Tây theo nghĩa rộng của từ này, bao gồm cả triết học Mác.

Liệu giáo sư Trần Đức Thảo có đóng góp gì cho các nghiên cứu sử học hay không? Trong thời đại các ngành khoa học ngày càng phát triển theo hướng liên ngành cả về đối tượng nghiên cứu và phương pháp nghiên cứu, việc đặt vấn đề những đóng góp của giáo sư Trần Đức Thảo cho riêng một lĩnh vực nào đó xem ra hơi máy móc. Dầu vậy, bài viết này vẫn muốn dành thời gian phân tích một số bài viết của giáo sư Trần Đức Thảo thiên về những vấn đề sử học để chúng ta có cái nhìn đầy đủ hơn về những di sản của giáo sư. Lẽ dĩ nhiên, bên cạnh những điểm sáng, những ý kiến sâu sắc của giáo sư, không loại trừ cả một số điểm mà ngày nay nhìn lại, rất có thể còn tranh luận. Đó cũng là lẽ thường tình bởi một số bài viết của giáo sư cách chúng ta cả nửa thế kỷ, hơn nữa, trong những bối cảnh khá đặc thù liên quan tới hoàn cảnh sống của giáo sư cũng như hoàn cảnh của nước nhà những năm bị chia cắt và bối cảnh quốc tế chiến tranh lạnh.

**QUAN NIỆM CỦA TRIẾT GIA TRẦN ĐỨC THẢO VỀ
NGUỒN GỐC TỰ NHIÊN CỦA Ý THỨC VÀ MỘT SỐ SUY NGẪM
TRƯỚC NHỮNG NGHIÊN CỨU MỚI VỀ SINH LÝ HỌC**

**CONCEPTS OF PHILOSOPHER TRAN DUC THAO
ON THE NATURAL ORIGIN OF CONSCIOUSNESS AND SOME
REFLECTIONS AHEAD OF NEW RESEARCH ON PHYSIOLOGY**

TS Đỗ Quang Huy

Học viện An ninh nhân dân

Tóm tắt: Quan niệm về nguồn gốc của ý thức được thể hiện đậm nét trong triết học của triết gia Trần Đức Thảo. Đặc biệt, dưới góc độ nguồn gốc tự nhiên của ý thức, triết gia Trần Đức Thảo đã có những luận giải sâu sắc, logic thể hiện tính uyên bác, thông hiểu sâu sắc nhiều lĩnh vực khoa học. Ông đã đứng vững trên lập trường duy vật biện chứng để luận giải theo cách hiểu của ông về nhiều vấn đề hóc búa mà từ trước đến nay khoa học vẫn còn chưa có những câu trả lời dứt khoát và chưa đủ độ tin cậy về nguồn gốc của ý thức. Trước những phát hiện mới về sinh lý học (sinh lý học di truyền và sinh lý học thần kinh), chúng ta càng thấy được những giá trị và sự cố gắng phi thường của triết gia Trần Đức Thảo. Nhằm làm rõ được những giá trị lớn lao của triết gia Trần Đức Thảo về nguồn gốc tự nhiên của ý thức, chúng tôi tập trung luận giải trên một số nội dung chính: (1) Cuộc đời, sự nghiệp và một số tác phẩm của triết gia Trần Đức Thảo có liên quan nguồn gốc tự nhiên của ý thức; (2) Quan niệm của triết gia Trần Đức Thảo về nguồn gốc tự nhiên của ý thức và một số suy ngẫm trước những nghiên cứu mới về sinh lý học.

Từ khóa: *Trần Đức Thảo, nguồn gốc tự nhiên, ý thức, sinh lý học.*

Summary: The concept of the origin of consciousness is expressed boldly in the philosophy of philosopher Tran Duc Thao. In particular, from the perspective of the natural origin of consciousness, philosopher Tran Duc Thao has had profound and logical explanations that demonstrate his erudition and deep understanding of many scientific fields. He stood firmly on the standpoint of dialectical materialism to explain according to his understanding many difficult issues that until now science still does not have definitive and unreliable answers about the origin of consciousness. Faced with new discoveries in physiology (genetic physiology and neurophysiology), we see more and more the extraordinary values and efforts of philosopher Tran Duc Thao. In order to clarify the great values of philosopher Tran Duc Thao about the natural origin of consciousness, we focus on explaining some main contents: (1) Life, career and some works by philosopher Tran Duc Thao related to the natural origin of consciousness; (2) Philosopher Tran Duc Thao's concept of the natural origin of consciousness and some reflections on new research on physiology.

GIÁO SƯ TRẦN ĐỨC THẢO VỚI VIỆC BẢO VỆ QUAN NIỆM CỦA HỌC THUYẾT MÁC VỀ VẤN ĐỀ CON NGƯỜI

PGS. TS. Nguyễn Thị Thanh Huyền và TS. Nguyễn Thị Hoài

Trường ĐHKHXH&NV, ĐHQGHN

Con người là điểm xuất phát, giải phóng con người vì sự phát triển toàn diện con người là mục đích cuối cùng của học thuyết Mác. Vấn đề về con người cũng là vấn đề học thuyết Mác nhận nhiều sự phê phán từ các học giả ngoài mác xít. Phái Althusser xuất hiện ở Pháp vào những năm 60 của thế kỷ XX đã phê phán quan niệm của Mác về bản chất con người, và sự phê phán đó gián tiếp dẫn đến phủ nhận vấn đề con người trong học thuyết Mác. Giáo sư Trần Đức Thảo trong hai tác phẩm: *Vấn đề con người và Chủ nghĩa lý luận không có con người* và *Sự hình thành con người* đã tiến hành phê phán quan niệm nói trên để bảo vệ quan niệm của Mác về vấn đề con người. Vận dụng chính phương pháp luận của phép biện chứng duy vật, ông đi sâu phân tích quan niệm của Mác về bản chất xã hội của con người, làm rõ mối quan hệ giữa con người giai cấp với con người theo nghĩa chung của loài người, từ đó giúp bảo vệ quan niệm của học thuyết Mác về con người với tư cách là chủ thể lịch sử. Trần Đức Thảo không đưa thêm những quan niệm mới về vấn đề con người, nhưng việc bảo vệ quan niệm của học thuyết Mác trước sự tấn công của các quan niệm ngoài mác xít và làm cho bản thân những người “nhân danh tư duy biện chứng” hiểu đúng về vấn đề đó là một đóng góp vô cùng to lớn của ông với tư cách một nhà triết học.

Professor Tran Duc Thao with his defense of the Marxist concept of human issues

Humans are the starting point, liberating humans for comprehensive human development is the ultimate goal of Marxist theory. The issue of humanity is also an issue of Marxist theory that has received a lot of criticism from non-Marxist scholars. The Althusser faction that appeared in France in the 60s of the twentieth century criticized Marx's concept of human nature, and that criticism indirectly led to the denial of the human problem in Marxist theory. Professor Tran Duc Thao in two works: *The human problem and Theoreticalism without humans* and *The formation of humans* criticized the above concept to protect Marx's concept of the human problem. Applying the methodology of materialist dialectics, he deeply analyzed Marx's concept of the social nature of humans, clarifying the relationship between class people and people in the general sense of humanity, thereby helping to protect the Marxist concept of humans as historical subjects. Tran Duc Thao did not introduce new concepts on human issues, but defended the concepts of Marxist theory against the attacks of non-Marxist concepts and made those who "in the name of critical thinking" Properly understanding that issue is his enormous contribution as a philosopher.

CÁCH TIẾP CẬN TRIẾT HỌC HEGEL CỦA TRẦN ĐỨC THẢO

TRAN DUC THAO'S APPROACH TO HEGEL'S PHILOSOPHY

GV. Trần Nhật Khang

Khoa Cơ bản, trường đại học Cửu Long

Bài viết tập trung trình bày về cách tiếp cận triết học Hegel của Trần Đức Thảo. G.W.F. Hegel là một nhà triết học duy tâm tiêu biểu, đã xác lập một hệ thống triết học tư biện đồ sộ và phức tạp. Trần Đức Thảo đã dựa trên thế giới quan và phương pháp luận khoa học của triết học Marxist để tiếp cận và phân tích hạt nhân duy lý/hạt nhân hợp lý đằng sau lớp vỏ thần bí của triết học Hegel. Ông đã khám phá được cơ sở và bản chất của phép biện chứng duy tâm mà Hegel đã đề ra. Theo Trần Đức Thảo, phép biện chứng của Hegel có nguồn gốc xã hội từ một thời kỳ cách mạng đầy biến động. Thực chất của phép biện chứng Hegel là phép biện chứng duy tâm tư biện, được triển khai dựa hai tiền đề cơ bản: (1) sự đồng nhất biện chứng của tư duy và tồn tại, (2) biện chứng của tư duy quy định biện chứng của tồn tại. Theo quan điểm của Trần Đức Thảo, phép biện chứng của Hegel xét đến cùng không thể vượt qua giới hạn của thế giới quan duy tâm. Trần Đức Thảo cũng chú ý khảo cứu những nội dung lịch sử hàm chứa trong hệ thống tư tưởng của Hegel. Với ông, Hegel đã có được ý thức rất cao về lịch sử, và khai thác những chất liệu lịch sử để kiến tạo nên hệ thống triết học của mình. Từ những phân tích sâu sắc về triết học Hegel, ông có những nhận định đáng lưu ý về ưu điểm và nhược điểm của triết học Hegel trên lập trường duy vật biện chứng và duy vật lịch sử.

Abstract:

The article focuses on presenting Tran Duc Thao's approach to Hegel's philosophy. G.W.F. Hegel is a typical idealist philosopher who established a massive and complex system of speculative philosophy. Tran Duc Thao based on the worldview and scientific methodology of Marxist philosophy to approach and analyze the rational/rational nucleus behind the mystical shell of Hegel's philosophy. He explored the basis and essence of the idealist dialectic that Hegel proposed. According to Tran Duc Thao, Hegel's dialectic has its social origin from a turbulent revolutionary period. The essence of Hegel's dialectic is a speculative idealist dialectic, developed based on two basic premises: (1) the dialectical unity of thinking and being, (2) the dialectic of thinking determines that of being. In Tran Duc Thao's viewpoint, Hegel's dialectic cannot ultimately overcome the limits of an idealistic worldview. Tran Duc Thao also paid attention to researching the historical content contained in Hegel's system of thought. For him, Hegel had a very high consciousness of history, and exploited historical materials to create his philosophical system. From his indepth analysis of Hegel's philosophy, he made remarkable observations about the advantages and disadvantages of Hegel's philosophy on the stance of dialectical materialism and historical materialism.

“VẤN ĐỀ CON NGƯỜI” CỦA TRẦN ĐỨC THẢO VÀ ĐỔI MỚI NHẬN THỨC XÂY DỰNG, BẢO VỆ TỔ QUỐC VIỆT NAM HIỆN NAY

PGS.TS. Phan Thanh Khôi

Nguyên GVCC Học viện CTQG Hồ Chí Minh

Tóm tắt: "Vấn đề con người" là một tác phẩm quan trọng của GS. Trần Đức Thảo góp phần làm cơ sở lý luận cho nhận thức đúng đắn, sâu sắc các văn kiện Đại hội VI - Đại hội mở đầu công cuộc đổi mới đất nước. Đã hơn 35 năm đổi mới, thế nhưng, bài viết này vẫn rút ra được nhiều luận điểm của "Vấn đề con người" liên hệ với những nội dung đường lối đổi mới ở các lĩnh vực (chính trị, kinh tế, văn hóa - xã hội, đối ngoại...) trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc hiện nay. Đây là các luận điểm về: quan hệ giữa con người giai cấp và con người nói chung; dân chủ hóa và quyền con người; bản chất con người và các đặc trưng của con người làm ra lịch sử; tiêu cực và chống tiêu cực trong xây dựng con người; cuộc cách mạng khoa học kỹ thuật và con người; con người với các thành tựu chung của nhân loại... Qua đó, một mặt, khẳng định những đóng góp lý luận của tác giả; mặt khác, nhận thấy, đường lối đổi mới đất nước ngày càng được bổ sung, hoàn thiện. Bài viết thể hiện nỗi nhớ và niềm kính trọng GS. Trần Đức Thảo - Một trong những nhà triết học hàng đầu của Việt Nam và có tầm ảnh hưởng quốc tế, nhân kỷ niệm 30 năm ngày ra đi của ông (1993-2023).

**“THE HUMAN ISSUE” BY TRAN DUC THAO
AND REFORMING THE MINDSET ON CONSTRUCTING, PROTECTING
VIETNAM NOWADAYS**

Assoc. Prof. Dr. Phan Thanh Khoi

“The Human Issue” is an important work of Professor Tran Duc Thao, serving as the theoretical foundation for the correct and deep understanding of the documents of the VI Party Congress - which heralded in the country’s reformation. This article shows that even after 35 years of reformation, many arguments in “The Human Issue” are still relevant to reform directions in various fields (politics, economics, socio-cultural issues, foreign affairs, etc.) in the ongoing process of constructing and protecting the Fatherland. These arguments explore the relationship between humans and class and between people; democratization and human rights; human nature and the unique characteristics of human that make history; negative phenomena and combatting negative phenomena in human development; the technological-scientific revolution and humans; humans and the common achievements of humankind; etc. On the one hand, all these affirm the author’s significant theoretical contributions; on the other hand, we can see that the reform directions of the country are increasingly being enhanced and refined. The article expresses reminiscence and respect for Professor Tran Duc Thao - one of Vietnam’s top philosophers who has international influence, on the occasion of the 30th anniversary of his passing (1993-2023).

QUAN ĐIỂM CỦA TRẦN ĐỨC THẢO VỀ NGUỒN GỐC CỦA NGÔN NGỮ

TS. Huỳnh Tuấn Linh

Trường Đại học Công Thương Tp. Hồ Chí Minh

Tóm tắt

Theo quan điểm của chủ nghĩa Mác-Lênin, ngôn ngữ là hình thức, là cái vỏ vật chất của tư duy, được hình thành từ quá trình lao động sản xuất vật chất của con người. Quan điểm trên được đại đa số các nhà khoa học hiện đại tán thành, thừa nhận. Tuy nhiên, cũng có nhiều trường phái triết học phủ nhận quan điểm trên. Do vậy, bài viết tìm hiểu một số quan điểm của Trần Đức Thảo về nguồn gốc của ngôn ngữ nhằm giúp chúng ta có cái nhìn đa chiều, toàn diện hơn, góp phần bổ sung tính đúng đắn trong quan điểm duy vật biện chứng về nguồn gốc ngôn ngữ của chủ nghĩa Mác-Lênin.

Từ khóa: Chủ nghĩa Mác-Lênin; nguồn gốc ngôn ngữ; ý thức

Abstract

From the perspective of Marxism-Leninism, language is the material shell of thought formed through the human labor process, a viewpoint agreed upon by the vast majority of modern scientists. However, there are also many philosophers who deny this notion. Therefore, the article explores some of Tran Duc Thao's views on the origin of language, aiding us in having a multi-dimensional, comprehensive perspective that supplements the validity of Marxism-Leninism regarding the birth of language.

Keywords: Marxism-Leninism; language origin; awareness

VỊ TRÍ TRỰC GIÁC TRONG TƯ TƯỞNG CỦA TRẦN ĐỨC THẢO VÀ HENRI BERGSON

HVCH. Nguyễn Huyền Linh

Khoa Triết học, Trường ĐHKHXH&NV, ĐHQGHN

Tóm tắt: Ở Trần Đức Thảo, tư tưởng triết học và những quan điểm then chốt tập trung vào cách tiếp cận hiện tượng học của ông đối với trực giác, đặc biệt là tác động của hiện tượng học Husserl. Trong nghiên cứu của mình, Trần Đức Thảo đã nhấn mạnh vào mối quan hệ giữa chủ thể và khách thể, đồng thời những phân tích về kinh nghiệm chủ quan của ông đã cung cấp một nền tảng cho những quan niệm về trực giác. Ngược lại, Henri Bergson lại tìm kiếm một cách tiếp cận siêu hình và trực quan hơn. Cách tiếp cận của H.Bergson tập trung vào việc xem xét những ảnh hưởng hình thành quan điểm của ông, bao gồm cả chủ nghĩa đời sống và siêu hình học. Sự nhấn mạnh của Bergson vào đà sống, dòng chảy thời gian của thực tại và sự nắm bắt trực quan về bản chất năng động của sự tồn tại đã hình thành nên những quan niệm của H.Bergson về trực giác. Chính vì vậy, bài nghiên cứu này đưa ra một sự phân tích so sánh về vai trò của trực giác trong tư tưởng triết học của Trần Đức Thảo và Henri Bergson, nhằm sáng tỏ tầm quan trọng của những hướng tiếp cận khác nhau của hai đại triết gia, và rộng hơn là tác động của những quan điểm này đối với diễn ngôn triết học. Bài nghiên cứu cũng đi sâu để làm rõ những câu hỏi triết học về bản chất, vai trò và giới hạn của trực giác với tư cách là một năng lực nhận thức.

Từ khóa: Trực giác; Tư tưởng triết học Trần Đức Thảo; Tư tưởng triết học H.Bergson; Phân tích so sánh.

THE ROLE OF INTUITION IN THE THOUGHT OF TRAN DUC THAO AND HENRI BERGSON

Abstract: In Tran Duc Thao, philosophical thought and key perspectives are focused on his approach to phenomenology, particularly the influence of Husserl's phenomenology. In his research, Tran Duc Thao emphasizes the relationship between subject and object, and his analysis of subjective experience provides a foundation for his notions of intuition. Conversely, Henri Bergson seeks a more metaphysical and intuitive approach. Bergson's approach focuses on examining the influences that shape his perspectives, including vitalism and metaphysics. Bergson's emphasis on the impetus of life, the flowing of time in reality, and the intuitive grasp of the dynamic essence of existence form his notions of intuition. Therefore, this study offers a comparative analysis of the role of intuition in the philosophical thought of Tran Duc Thao and Henri Bergson, aiming to illuminate the significance of the different approaches of these two philosophers and, more broadly, the impact of these perspectives on philosophical discourse. The study also delves deeply into philosophical questions regarding the nature, role, and limitations of intuition as a cognitive capacity.

Keywords: Intuition; H.Bergson's philosophical thought; Tran Duc Thao's philosophical thought; A comparative analysis.

**TÌM HIỂU NHỮNG ĐÓNG GÓP TRIẾT HỌC CỦA TRẦN ĐỨC THẢO
TRONG QUAN NIỆM VỀ BẢN CHẤT CON NGƯỜI
PGS, TS Hà Đức Long**

Nhà triết gia Socrates thời cổ đại, đã nêu lên một nhiệm vụ cho nhân loại: “Hãy tự nhận thức chính mình”²⁴. Trên thực tế cùng với giới tự nhiên và xã hội, con người là một trong những đối tượng, vấn đề trung tâm của triết học. Kết quả nghiên cứu, khám phá, hiểu biết về con người, trong đó có bản chất con người là một trong những nội dung căn cốt của chính sự nhận thức của con người và sự phát triển của tất cả các ngành khoa học, trong đó có triết học. Đối với học giả Trần Đức Thảo những di sản triết học trong đó có tư tưởng về con người, bản chất con người mà ông để lại cho lịch sử tư tưởng dân tộc Việt Nam cũng như kho tàng tri thức nhân loại mặc dù không nhiều nhưng đã góp phần nâng cao tầm vóc, sức ảnh hưởng của nền triết học Việt Nam đối với nền văn hóa thế giới.

²⁴ Dẫn theo, Hồ Sỹ Quý (2007), *Con người và phát triển con người*, Nhà xuất bản Giáo dục, tr.109.

MỘT SỐ ĐIỂM TƯƠNG ĐỒNG VÀ KHÁC BIỆT TRONG TƯ TƯỞNG TRIẾT HỌC CỦA MAURICE MERLEAU – PONTY VÀ TRẦN ĐỨC THẢO

SV. Trần Thị Thúy Ngọc và CN. Hoàng Tùng Dương

Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn – Đại học Quốc gia Hà Nội

Tóm tắt: Maurice Merleau – Ponty là một triết gia, nhà hoạt động chính trị người Pháp có quan hệ mật thiết với Trần Đức Thảo. Hai người vừa có quan hệ thầy trò và đồng nghiệp tại trường Sư phạm Paris – nơi Trần Đức Thảo học tập và làm việc, vừa đều có tham gia vào tạp chí *Les Temps modernes*. Tư tưởng của Merleau – Ponty, do đó là một trong những nguồn tư tưởng có ảnh hưởng lớn lên triết học của Trần Đức Thảo. Tuy nhiên, quan điểm triết học của Trần Đức Thảo, cả trong hiện tượng học, chủ nghĩa duy vật biện chứng, lẫn trong quan niệm về chính trị xã hội đều có những điểm giống và khác nổi bật với tư tưởng của Merleau – Ponty.

SIMILARITIES AND DIFFERENCES BETWEEN THE PHILOSOPHIES OF MAURICE MERLEAU - PONTY AND TRAN DUC THAO

Abstract: Maurice Merleau – Ponty is a French philosopher and political activist with close ties to Tran Duc Thao. The two not only had a relationship between teachers and students and colleagues at the ENS Paris - where Tran Duc Thao studied and worked, but also participated in the magazine *Les Temps modernes*. Merleau - Ponty's thought is therefore one of the sources of thought that has a great influence on Tran Duc Thao's philosophy. However, Tran Duc Thao's philosophical views, in phenomenology, dialectical materialism and in socio-political concepts, have striking similarities and differences with Merleau - Ponty's thought.

NHÂN HỌC MÁC XÍT NHÌN TỪ QUAN ĐIỂM CỦA ENGELS VÀ TRẦN ĐỨC THẢO

TS. Phan Thành Nhân

Trường Đại học Kiến trúc Hà Nội

TS. Lê Thị Vinh

Trường Đại học KHXH\$NV

Tóm tắt:

Nhân học mác-xít, một lĩnh vực quan trọng của triết học Marx, đóng vai trò như một loại nhân học triết học. Nhân học mácxít chú tâm tìm hiểu về con người và bản chất con người – là những vấn đề quan trọng nhất của nó. Dưới góc độ triết học duy vật biện chứng, nhân học mácxít cố gắng tìm kiếm nguồn gốc của loài người thông qua việc tìm kiếm nguồn gốc của công cụ, ngôn ngữ và ý thức. Trong bài viết “Tác dụng của lao động trong quá trình chuyển biến từ vượn thành người”, Engels đã đưa ra giả thuyết về nguồn gốc loài người và nguồn gốc của ngôn ngữ con người, từ đó xây dựng nên khung cấu trúc – nền tảng cho nhân học mácxít. Khung cấu trúc này sau đó được Trần Đức Thảo - triết gia nổi tiếng Việt Nam và tầm cỡ thế giới đã áp dụng, bổ sung và phát triển để xây dựng hệ thống triết học của riêng ông. Các công trình quan trọng của Trần Đức Thảo liên quan đến nhân học mácxít, đặc biệt là tác phẩm *Tìm cội nguồn của ngôn ngữ và ý thức* đều tập trung vào sự giao thoa giữa ý thức con người, ngôn ngữ và lao động. Ông đã khẳng định vai trò ưu việt của lao động xã hội trong việc hình thành ý thức và tạo ra ngôn ngữ, từ đó mở rộng thêm chiều sâu cho lý thuyết nhân học mácxít. Trong bài viết này, chúng tôi thông qua cách tiếp cận so sánh giả thuyết về nguồn gốc loài người và ngôn ngữ của con người của Engels và Trần Đức Thảo, từ đó mang lại cái nhìn mới về nhân học mácxít thông qua lăng kính của triết học về ngôn ngữ.

Từ khóa: Engels; Trần Đức Thảo; ngôn ngữ; ý thức.

Marxist Anthropology from the Perspectives of Engels and Tran Duc Thao

Dr. Phan Thanh Nham

Dr. Le Thi Vinh

Abstract:

Marxist anthropology, a significant field of Marxist philosophy, functions as a form of philosophical anthropology. Marxist anthropology focuses on understanding humans and human nature - these are its most important issues. From the perspective of dialectical materialist philosophy, Marxist anthropology attempts to search for the origins of mankind through the exploration of the origins of tools, language, and consciousness. In his article “The Part Played by Labour in the Transition from Ape to Man” Engels proposed a hypothesis about the origins of mankind and human language, thereby constructing a framework - the foundation for Marxist anthropology. This framework was later adopted, supplemented, and developed by Tran Duc Thao, a renowned Vietnamese and world-class philosopher, to build his own philosophical system. The important works of Tran Duc Thao related to Marxist anthropology, especially the work *Investigations into the Origin of Language and Consciousness*, focus on the intersection of human consciousness, language, and labor. He affirmed the superior role of social labour in forming consciousness and generating language, thereby adding more depth to the theory of Marxist anthropology. In this article, we provide a fresh perspective on Marxist anthropology through the lens of language philosophy by comparing the hypotheses on the origins of mankind and human language proposed by Engels and Tran Duc Thao.

Keywords: Engels; Tran Duc Thao; language; consciousness.

**QUÁ TRÌNH CHUYỂN BIẾN TƯ TƯỞNG CỦA TRẦN ĐỨC THẢO
TỪ HIỆN TƯỢNG HỌC SANG CHỦ NGHĨA DUY VẬT BIỆN CHỨNG**

TS. Nguyễn Thị Như, Trường ĐHKHXH&NV

TS. Đặng Hà Chi, Trường ĐH Văn hoá HN

Tóm tắt:

Bằng cách phân tích công trình viết bằng tiếng Pháp *Hiện tượng học và chủ nghĩa duy vật biện chứng* của Trần Đức Thảo, cùng với sự so sánh khái quát tư tưởng của Ông với các triết gia tiền bối Hegel, Mác, đặc biệt là Husserl, và với các nhà triết học theo xu hướng hiện tượng học và chủ nghĩa hiện sinh khác, bài viết tập trung làm rõ hai phần nội dung của tư tưởng Trần Đức Thảo trong công trình nêu trên: bước chuyển từ hiện tượng học Husserl đến chủ nghĩa duy vật biện chứng; sự phát triển biện chứng của vật chất đến đời sống (con người), và của đời sống con người đến lý tính.

**THE THOUGHT TRANSFORMATION PROCESS OF TRAN DUC THAO
FROM PHENOMENOLOGY TO DIALECTIC MATERIALISM**

By analyzing the work written in French "Phenomenology and Dialectical Materialism" by Tran Duc Thao, along with a general comparison of his thought with predecessor philosophers Hegel, Marx, especially is Husserl, and with other phenomenological and existentialist philosophers, the article focuses on clarifying two parts of the content of Tran Duc Thao's thought in the above work: the transition from phenomenology Husserl to dialectical materialism; the dialectical development of matter to (human) life, and of human life to reason.

SỰ LĨNH HỘI VÀ VƯỢT BỎ CỦA TRẦN ĐỨC THẢO ĐỐI VỚI HIỆN TƯỢNG HỌC HUSSERL

TS. Nguyễn Thị Kiều Oanh – Học viện An ninh nhân dân

Tiếp thu tinh hoa văn hoá nhân loại, trong đó có triết học phương tây hiện đại là một trong những nhiệm vụ cần thiết trong nghiên cứu, phát triển lý luận ở nước ta. Hiện tượng học Husserl là một trong những khuynh hướng tư tưởng triết học có ảnh hưởng lớn đến tiến trình lịch sử triết học phương Tây hiện đại. Để nghiên cứu khuynh hướng triết học này, chúng ta có thể và cần phải quay lại với sự lĩnh hội hiện tượng học từ phía Trần Đức Thảo.

Là một trong số ít người có điều kiện nghiên cứu trực tiếp những tài liệu viết tay của Husserl, Trần Đức Thảo có nhiều đóng góp cho việc nghiên cứu, truyền bá triết học này. Với nhiều tác phẩm được xuất bản như Nguồn gốc của phương pháp hiện tượng học Husserl, Hiện tượng học và chủ nghĩa duy vật biện chứng,... ông đã để lại nhiều dấu ấn riêng trong cách lĩnh hội hiện tượng học của Husserl. Đặc biệt, ông đã vận dụng phép biện chứng mácxít để xem xét những vấn đề của hiện tượng học và mong muốn khắc phục mâu thuẫn nội tại của hiện tượng học. Do vậy, có thể nói, Trần Đức Thảo đã tiến cử cho chúng ta một trong nhiều cách tiếp cận với hiện tượng học, cách tiếp cận từ lập trường của chủ nghĩa duy vật biện chứng. Đó cũng là nội dung chính của bài viết này.

Abstract

Absorbing the essence of human culture, including modern Western philosophy, is one of the essential tasks in the research and development of philosophy in our country. The phenomenon of studying Husserl is one of the philosophical trends that has had a significant influence on the historical process of modern Western philosophy. To investigate this philosophical trend, we can and should turn back to the understanding of the phenomenon from Tran Duc Thao's perspective.

As one of the few individuals fortunate enough to directly study handwritten documents by Husserl, Tran Duc Thao has made significant contributions to the research and dissemination of this philosophy. With many published works such as "The Origin of Husserl's Phenomenological Method," "Phenomenology and Dialectical Materialism," he has left a distinct mark on the understanding of Husserl's phenomenology. In particular, he applied Marxist dialectics to examine the issues of phenomenology and aimed to overcome the inherent contradictions in phenomenology. Therefore, it can be said that Tran Duc Thao has presented us with one of the many approaches to phenomenology, an approach from the perspective of dialectical materialism. This is also the main content of this article.

**CÁCH TIẾP CẬN CỦA TRẦN ĐỨC THẢO
VỀ NGUỒN GỐC CỦA MẶC CẢM OEDIPUS TRONG TÁC PHẨM
“TÌM CỘI NGUỒN CỦA NGÔN NGỮ VÀ Ý THỨC”**

TS. Phạm Thị Quỳnh

Khoa Triết học - Trường Đại học Sư phạm Hà Nội

Tóm tắt: Trần Đức Thảo (1917 - 1993) là nhà nghiên cứu và giảng dạy triết học của Việt Nam thế kỷ XX. Những tư tưởng triết học của Trần Đức Thảo để lại có thể coi là một di sản vô cùng quý giá. Trong đó vấn đề nguồn gốc của ngôn ngữ và ý thức con người là một trong những tư tưởng nổi bật được ông nghiên cứu một cách nghiêm túc, công phu với cách tiếp cận mới mẻ và độc đáo. Ở phạm vi bài viết này, chúng tôi tìm hiểu cách tiếp cận của Trần Đức Thảo về nguồn gốc lao động xã hội của mặc cảm Oedipus trong tác phẩm *Tìm cội nguồn của ngôn ngữ và ý thức*. Đó là cách tiếp cận duy vật biện chứng của chủ nghĩa Mác về nguồn gốc của ý thức do lao động và ngôn ngữ.

**TRẦN ĐỨC THẢO'S APPROACH TO THE ORIGINS OF THE OEDIPUS
COMPLEX IN THE WORK “INVESTIGATIONS INTO THE ORIGIN OF
LANGUAGE AND CONSCIOUSNESS”**

Phạm Thị Quỳnh-PhD.

Faculty of Philosophy-Hanoi National University of Education

Trần Đức Thảo (1917 - 1993) was a researcher and philosophy lecturer in 20th-century Vietnam. His philosophical ideas are renowned as a precious legacy. Among them, the issue of the origin of language and human consciousness is one of the prominent ideas he studied with absolute devotion and meticulousness via a unique and highly innovative approach. In this article, we explore Trần Đức Thảo's approach to the social labor origin of the Oedipus complex in the work “*Tìm cội nguồn của ngôn ngữ và ý thức*” (Investigations Into the Origin of Language and Consciousness). This approach complies with the Marxist dialectical materialism on the origin of consciousness through labor and language.

MỘT CÁI NHÌN CHUNG VỀ TRẦN ĐỨC THẢO VÀ TRƯỚC TÁC CỦA ÔNG

PGS.TS. Lê Công Sự - Trường ĐH Hà Nội

TS. Cao Nguyên- Trường Cao đẳng xây dựng số 1 Bộ xây dựng

Tóm tắt: Trần Đức Thảo là một trong những nhà tư tưởng xuất sắc của lịch sử Việt Nam hiện đại. Cuộc đời tuy có những thăng trầm do thời cuộc, song ông đã cố gắng vượt qua để minh chứng cho lòng trung thành đối với lý tưởng cách mạng. Dù sống trong hoàn cảnh nào ông cũng viết để trình bày những suy tư trăn trở đối với những vấn đề triết học. Những trước tác ông để lại không chỉ có ý nghĩa lý luận khoa học mà còn có giá trị thực tiễn, trong đó đáng kể là “Sự hình thành con người”, “Tìm về cội nguồn ngôn ngữ và ý thức”, “Vận dụng triết học Mác - Lênin thế nào cho đúng”... mà chúng tôi trình bày một cách tổng quan trong tham luận này.

Từ khóa: Trần Đức Thảo; Con người; Ngôn ngữ và ý thức; Triết học Mác - Lênin.

Summary: Tran Duc Thao is one of excellent thinkers of modern Vietnames history. His life has its up and downs due to the times. But he tried to overcome it to prover his loyalty for revolutionary ideals. No matter what circustance he live in, he also wrote to express his thoughts and concerns about philosophical problems. His works not only scientiffic reasoning, but also has practical value. For example: “Human formmation”, “Find root of language and consciousness”, “How apply Marxist-Leninist philosophy to do it right?”... that we present in this discussion.

Keywords: Tran Duc Thao; The Man; Language and Consciousness; Marxist - Leninist Philosophy.

APPLYING TRAN DUC THAO'S PERSPECTIVE OF HUMAN PERCEPTION IN HUMAN CONSTRUCTION IN VIETNAM TODAY

Vận dụng quan điểm nhận thức con người của Trần Đức Thảo

trong xây dựng con người ở Việt Nam hiện nay

MSc. Vi Van Thao

East Asia University of Technology

Abstract: Humans are the product of the movement of nature and society. Researching humans is the task of science in general and philosophy in particular. Tran Duc Thao is a famous Vietnamese philosopher, he has made great contributions to the study of humans, especially giving his views on humans which has very profound theoretical significance and practical for many countries. In Vietnam, building people to meet the urgent requirements of the revolutionary cause is currently of great concern to the Party and State. The article applies Tran Duc Thao's theories of human perception to propose measures to build Vietnamese people in the current context of international integration.

Keywords: Application, awareness, Tran Duc Thao, human development, today.

Tóm tắt: Con người là sản phẩm quá trình vận động của tự nhiên và xã hội. Nghiên cứu về con người là nhiệm vụ của khoa học nói chung và triết học nói riêng. Trần Đức Thảo là nhà triết học nổi tiếng của Việt Nam, ông đã có những đóng góp lớn trong nghiên cứu về con người, đặc biệt là đưa ra các quan điểm của mình về con người có ý nghĩa rất sâu sắc về mặt lý luận và thực tiễn đối với nhiều quốc gia. Ở Việt Nam, việc xây dựng con người nhằm đáp ứng được những yêu cầu cấp bách của sự nghiệp cách mạng hiện nay đang được Đảng và Nhà nước rất quan tâm. Bài viết đã vận dụng những lý luận nhận thức con người của Trần Đức Thảo để đưa ra các biện pháp nhằm xây dựng con người Việt Nam trong bối cảnh hội nhập quốc tế hiện nay.

Từ khóa: Vận dụng, nhận thức, Trần Đức Thảo, xây dựng con người, hiện nay.

**PHÉP BIỆN CHỨNG DUY VẬT
TRONG TƯ TƯỞNG TRIẾT HỌC TRẦN ĐỨC THẢO**

*TS Phạm Công Thường
Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng*

**MATERIALIST DIALECTICS
IN PHILOSOPHICAL THOUGHT TRAN DUC THAO**

Dr. Pham Cong Thuong

Tóm tắt: Trần Đức Thảo là người mang lại niềm tự hào cho dân tộc Việt Nam về triết học, về trình độ tư duy lý luận và một nhân cách lớn. Lòng yêu nước, kết quả nghiên cứu cẩn kẽ về triết học và lịch sử triết học, tư duy sắc sảo và trí tuệ uyên bác đã đưa Trần Đức Thảo đến với chủ nghĩa Mác và phép biện chứng duy vật. Trần Đức Thảo đã góp phần khẳng định giá trị to lớn, bảo vệ, làm sâu sắc hơn nội dung của phép biện chứng duy vật - công cụ nhận thức vĩ đại, vũ khí lý luận sắc bén của giai cấp công nhân và nhân dân lao động trên thế giới và ở Việt Nam.

Từ khóa: Phép biện chứng, phép biện chứng duy vật, Trần Đức Thảo, triết học Trần Đức Thảo.

Summary: Tran Duc Thao is a person who brings pride to the Vietnamese people in philosophy, theoretical thinking and a great personality. Patriotism, thorough research on philosophy and the history of philosophy, sharp thinking and scholarly intelligence brought Tran Duc Thao to Marxism and materialist dialectics. Tran Duc Thao has contributed to affirming the great value, protecting and deepening the content of materialist dialectics - a great cognitive tool, a sharp theoretical weapon of the working class and the people. workers in the world and in Vietnam.

Keywords: Dialectics, materialist dialectics, Tran Duc Thao, philosophy Tran Duc Thao.

**TÌM HIỂU QUAN NIỆM VỀ NGUỒN GỐC NGÔN NGỮ VÀ Ý THỨC CỦA
TRẦN ĐỨC THẢO TRONG TÁC PHẨM**

“TÌM NGUỒN GỐC CỦA NGÔN NGỮ VÀ Ý THỨC”

**LEARNING CONCEPTS ABOUT THE ORIGIN OF LANGUAGE AND
CONSCIOUSNESS TRAN DUC THAO IN WORKS**

“FINDING THE ORIGINS OF LANGUAGE AND CONSCIOUSNESS”

Assoc.Prof, PhD. Vu Cong Thuong

Saigon University

Tóm tắt:

Giáo sư Trần Đức Thảo, nhà triết học lỗi lạc của dân tộc và của thế giới. Ông là một tấm gương tiêu biểu của một nhà khoa học chân chính: học tập, cần mẫn sáng tạo suốt đời, vượt qua mọi khó khăn gian khổ để làm việc và cống hiến. Tác phẩm “Tìm cội nguồn của ngôn ngữ và ý thức” của Giáo sư Trần Đức Thảo đã được Nhà nước trao tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh vào năm 2000. Bài viết trình bày luận giải quan niệm của Trần Đức Thảo về nguồn gốc ngôn ngữ và ý thức trong tác phẩm “Tìm nguồn gốc của ngôn ngữ và ý thức”.

Từ khóa: Ngôn ngữ, ý thức, tác phẩm, quan niệm, Trần Đức Thảo.

Summary:

Professor Tran Duc Thao, a prominent philosopher of the nation and the world. He is a typical example of a true scientist: studying, diligently creating all his life, overcoming all difficulties and hardships to work and contribute. The work "Finding the origins of language and consciousness" by Professor Tran Duc Thao was awarded the Ho Chi Minh Prize by the State in 2000. The article presents an explanation of Tran Duc Thao's concept of the origin of language. language and consciousness in the work "Finding the origin of language and consciousness”.

Keywords: Language, consciousness, works, concepts, Tran Duc Thao.

VẤN ĐỀ BẢN CHẤT CON NGƯỜI TRONG TÁC PHẨM “VẤN ĐỀ CON NGƯỜI VÀ CHỦ NGHĨA “LÝ LUẬN KHÔNG CÓ CON NGƯỜI” CỦA TRẦN ĐỨC THẢO

TS Bùi Thị Phương Thủy

Viện triết học, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

TÓM TẮT

Cuốn “Vấn đề con người và chủ nghĩa “lý luận không có con người” của Trần Đức Thảo được viết vào năm 1988. Cuốn sách gồm có 7 chương chủ yếu xoay quanh vấn đề con người và bản chất con người. Tác giả bài viết bước đầu phân tích quan điểm của ông về vấn đề bản chất con người được thể hiện trong tác phẩm trên một số nét cơ bản: 1. Phương pháp nghiên cứu bản chất con người của Trần Đức Thảo; 2. Bảo vệ quan điểm triết học Mác về vấn đề bản chất con người; 3. Mối quan hệ giữa bản chất con người nói chung và bản chất giai cấp; 4. Đấu tranh chống tha hoá con người trong xã hội có giai cấp. Hy vọng bài viết sẽ nhận được sự trao đổi, góp ý của đông đảo bạn đọc để có thể chuyển tải đúng và đầy đủ những tư tưởng của triết gia Trần Đức Thảo về vấn đề này

HUMAN NATURE IN THE MATTER OF WORK "HUMAN ISSUES AND REPUBLIC" HUMAN THEORETICAL NO " OF TRAN DUC THAO

Book "The people and the meaning of" no human reasoning" by Tran Duc Thao was written in 1988. The book consists of seven chapters mainly revolves around the problem of people and human nature. The author initially analyze his views about human nature is reflected in the work on some of the basics: 1. Human nature research method of Tran Duc Thao; 2. Defense of Marxist philosophy about human nature; 3. The relationship between human nature in general and the nature of the working class; 4. Combating human alienation in social class. Hopefully this article will get an exchange, numerous comments to the reader to be able to convey accurately and fully the ideas of the philosopher Tran Duc Thao on this issue.

NGUỒN GỐC HÌNH THÀNH Ý THỨC, NGÔN NGỮ TỪ LẬP TRƯỜNG HIỆN TƯỢNG HỌC DUY VẬT BIỆN CHỨNG CỦA TRẦN ĐỨC THẢO

PGS.TS. Bùi Thị Tĩnh
Học viện chính trị CAND

Tóm tắt: Phê phán tính chất duy tâm của hiện tượng học trong giải quyết vấn đề triết học, trên lập trường hiện tượng học duy vật, Trần Đức Thảo đã nghiên cứu chức năng, vai trò và vận động biện chứng giữa não bộ và các giác quan, các chi của động vật đến con người, từ đó luận giải sự hình thành, phát triển đời sống tinh thần, tâm lý, ý thức con người. Trần Đức Thảo đã chứng minh biện chứng của hiện tượng tinh thần, nguồn gốc ý thức từ trong lịch sử tự nhiên và liên hệ mật thiết với lịch sử xã hội, mà trước hết là nền sản xuất vật chất. Đó là quá trình thống nhất giữa lịch sử tự nhiên, lịch sử xã hội, lịch sử con người nói chung và lịch sử mỗi cá nhân - nhân cách. Đây là đóng góp quan trọng trong việc lý giải nguồn gốc của ngôn ngữ và ý thức, khắc phục sai lầm của quan điểm duy tâm, siêu hình về con người, góp phần củng cố quan điểm của chủ nghĩa duy vật biện chứng.

Từ khóa: Nguồn gốc ý thức, ngôn ngữ; hiện tượng học duy vật biện chứng, Trần Đức Thảo

THE ORIGIN OF THE FORMATION OF CONSCIOUSNESS AND LANGUAGE FROM TRAN DUC THAO'S PHENOMENOLOGICAL POSITION OF DIALECTIC MATERIALS

Abstract: Criticizing the idealistic nature of phenomenology in solving philosophical problems, on the standpoint of materialist phenomenology, Tran Duc Thao researched the functions, roles and dialectical movements between the brain and the senses and limbs of animals to humans, from which he explained the formation and development of human spiritual life, psychology, and consciousness. Tran Duc Thao has proven the dialectic of the phenomenon of spirit, the origin of consciousness in natural history and closely related to social history, first of all material production. It is the process of unifying between natural history, social history, human history in general and the history of each individual - personality. This is an important contribution in explaining the origin of language and consciousness, overcoming the errors of the idealistic and metaphysical view of humans, and contributing to strengthening the view of dialectical materialism.

Keywords: Origin of consciousness, language; dialectical materialist phenomenology, Tran Duc Thao.

SỰ VẬN DỤNG PHƯƠNG PHÁP LUẬN MÁC XÍT TRONG TIẾP CẬN VẤN ĐỀ BẢN CHẤT CON NGƯỜI CỦA TRẦN ĐỨC THẢO

*TS. Phan Mạnh Toàn – Viện Triết học,
Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh*

Tóm tắt: Vấn đề con người là nội dung được đề cập đến trong nhiều công trình nghiên cứu của Trần Đức Thảo. Một trong những nét đặc sắc trong nghiên cứu, luận giải vấn đề con người thể hiện qua các tác phẩm của ông là việc phê phán sự xuyên tạc quan điểm của chủ nghĩa Mác về bản chất con người, xem lý luận của C.Mác là “lý luận không có con người”, quy tất cả các quan hệ xã hội vốn đa dạng, phong phú, muôn màu muôn vẻ vào quan hệ giai cấp. Thông qua những luận cứ, luận chứng sinh động, ông đã vận dụng phương pháp luận mácxít vào việc tiếp cận vấn đề bản chất con người, qua đó bảo vệ và góp phần cụ thể hóa những quan điểm cơ bản của chủ nghĩa Mác xung quanh vấn đề con người, bản chất con người, mối quan hệ và sự chuyển hóa giữa “bản chất giai cấp” và “bản chất con người”.

THE APPLICATION OF MARXIST METHODOLOGY IN APPROACHING THE SUBJECT MATTER CONCERNING HUMAN NATURE BY TRAN DUC THAO

Abstract: The subject of human has been mentioned in many works of Tran Duc Thao. One of the unique features of his research and interpretation of human expressed through his works is his criticism against the distortion of Marxist views on human nature, which considers the theory of Karl Marx to be the "theory without human", downsizing all diverse social relations to class relations. Through solid arguments and discussion, he applied Marxist methodology with the aim of approaching the subject of human nature; thereby protecting and contributing to concretizing the basic views of Marxism on human, human nature and the relationship and transformation between "class nature" and "human nature".

BIỆN CHỨNG GIỮA CHỦ THỂ VÀ KHÁCH THỂ: HIỆN TƯỢNG HỌC VÀ THỰC TIỄN LUẬN MARXIST QUA PHÂN TÍCH CỦA TRẦN ĐỨC THẢO

TS. Ngô Đăng Toàn

TS. Đoàn Thu Nguyệt

Khoa Triết học, ĐHKHXH&NV, ĐHQG Hà Nội

Tóm tắt

Mối liên hệ giữa Hiện tượng học và Triết học Marx bắt nguồn từ ngay chính sự phủ định biện chứng của K. Marx và F. Engels đối với hiện tượng học tinh thần của G. W. F. Hegel. Mối liên hệ ấy được tiếp tục trong thế kỷ XX với sự xuất hiện và diễn sinh của Hiện tượng học Husserl. Điểm tương đồng mâu chốt nhất giữa Hiện tượng học và Chủ nghĩa Duy vật Biện chứng chính là cố gắng vượt bỏ sự phân tách siêu hình giữa chủ thể và khách thể. Tuy nhiên, như Trần Đức Thảo đã phân tích trong *Hiện tượng học và Chủ nghĩa Duy vật Biện chứng* (1951), giải pháp mà Hiện tượng học Husserl đề ra có khuynh hướng duy tâm tiên nghiệm và cần phải được soi sáng bằng phạm trù thực tiễn – giải pháp Marxist cho mâu thuẫn biện chứng giữa chủ thể và khách thể. Bài viết này dựa trên những phân tích của Trần Đức Thảo để nêu bật tầm quan trọng của phạm trù thực tiễn trong triết học Marx – một tầm quan trọng vượt xa ngoài khuôn khổ của nhận thức luận mà Lenin đề cập đến trong *Chủ nghĩa Duy vật và Chủ nghĩa Kinh nghiệm Phê phán* (1909), và là lý do của tên gọi “triết học thực tiễn” mà nhà Marxist A. Gramsci đã đặt cho Triết học Marx.

Từ khóa: hiện tượng học, triết học Marx, biện chứng chủ thể-khách thể, Trần Đức Thảo, thực tiễn

**DIALECTICS BETWEEN SUBJECT AND OBJECT:
PHENOMENOLOGY AND THE MARXIST CONCEPT OF PRACTICE
THROUGH THE ANALYSIS OF TRAN DUC THAO**

Dr. Ngo Dang Toan

Dr. Doan Thu Nguyet

Faculty of Philosophy, VNU - USSH

The relationship between Phenomenology and Marxist philosophy originated from the dialectical sublation, carried out by K. Marx and F. Engels, of G. W. F. Hegel's phenomenology of spirit. That connection was maintained in the 20th century with the emergence and manifestation of Husserlian phenomenology. The most pivotal common theme between Phenomenology and Dialectical Materialism is their attempts to overcome the metaphysical dichotomy between subject and object. However, as Tran Duc Thao analyzed in *Phenomenology and Dialectical Materialism* (1951), the phenomenological solution was not able to escape idealism and therefore must be corrected by the concept of *praxis* – the Marxist solution for the subject-object dialectical contradiction. Via the analyses of Tran Duc Thao, this essay signified the importance of the concept of *praxis* in Marxist philosophy – the importance beyond the realm of epistemology illustrated by Lenin in *Materialism and Empirio-criticism* (1909), and also the reason why the Marxist A. Gramsci considered Marxism a “philosophy of *praxis*”.

Keywords: phenomenology, Marxist philosophy, subject-object dialectics, Tran Duc Thao, praxis

PHƯƠNG PHÁP LUẬN NGHIÊN CỨU CON NGƯỜI VÀ NHÂN CÁCH TRONG TƯ TƯỞNG TRIẾT HỌC CỦA TRẦN ĐỨC THẢO

TS. Phạm Thu Trang và TS. Phạm Hoàng Giang

Khoa Triết học, Trường ĐHKHXH&NV, ĐHQGHN

Tóm tắt

Trần Đức Thảo là nhà Mác-xít kiên định, ông đặc biệt chú ý đến vấn đề con người – đối tượng nghiên cứu còn đầy bí ẩn, phức tạp trong các tác phẩm của mình. Trần Đức Thảo luôn muốn vạch ra cách tiếp cận, phương pháp luận triết học đúng đắn bảo vệ bản chất nhân văn của chủ nghĩa Mác. Ông đã có những đánh giá, khẳng định rằng triết học Mác trong chính thể luôn hướng đến con người, không vắng bóng con người mà là một cách tiếp cận mới, toàn diện và hiện thực về con người, ở đó không hề có điểm gì chung với những quan điểm mà ông gọi là “lý luận không có con người”. Phương pháp luận trong nghiên cứu con người và nhân cách trong tư tưởng triết học của Trần Đức Thảo là phương pháp luận duy vật biện chứng. Dựa trên việc phê phán tư duy siêu hình ông đã chỉ ra phương pháp tư duy biện chứng phải nhận thức trong một quá trình phát triển thống nhất biện chứng với các khâu trung gian chuyên hoá, với sự tích hợp về lịch sử văn hoá xã hội, ở đó, mâu thuẫn là nguồn gốc, bản chất của sự phát triển, phủ định là xu hướng.

THE METHODOLOGY OF HUMAN STUDY AND PERSONALITY IN TRAN DUC THAO'S PHILOSOPHICAL THOUGHT

Dr. Pham Thu Trang and Dr. Pham Hoang Giang

Abstract

Tran Duc Thao was a consistent Marxist, especially attention to human problems - mysterious and complex object research. In his works, Tran Duc Thao pointed out right approach and philosophical methodology aims to protect human nature of Marxism. He insisted that Marxist philosophy always learned about human, not the absence of humans. That was a new approach and comprehensive reality about human, there is no point nothing in common with the views which he called "no human reasoning". Methodology in studying human and personality in Tran Duc Thao's philosophical thought was dialectical materialist methodology. Based on the critique of metaphysical thinking, he pointed out dialectical thinking method, which was awareness in the process dialectical unity developing with the metabolic intermediaries, with the integration of history and culture society, in which the conflict is the origin and nature of development, negative is trend.

THỜI GIAN TRONG QUAN NIỆM CỦA TRẦN ĐỨC THẢO

Ths. Nguyễn Thị Thu Trang

Tóm tắt: Suốt nhiều thế hệ, thời gian là trăn trở lớn của các nhà triết học. Bởi lẽ, thời gian là lĩnh vực mà không thuộc riêng của ngành khoa học nào, nó là đối tượng nghiên cứu của các ngành khoa học tự nhiên, của cả các ngành khoa học xã hội và nhân văn. Trần Đức Thảo cũng trình bày quan điểm của ông về thời gian. Thời gian được ông đặt trong một phương pháp suy luận mới, trong sự kết hợp của logic hình thức và logic biện chứng. Logic hình thức mang tính đương nhiên của những suy nghĩ, cảm nghiệm thông thường. Logic biện chứng lại đòi hỏi sự vận động của đối tượng. Và sự vận động ấy đòi hỏi thời gian. Vì thế, thời gian là vấn đề được đặt liên sau đó.

Từ khóa: *Thời gian, Trần Đức Thảo, nhận thức*

Abstract: Throughout many generations, time has been a significant concern for philosophers. Time is a domain not exclusive to any scientific field; it is the subject of research in natural sciences as well as social and human sciences. Tran Duc Thao also presents his perspective on time. He places time within a new method of reasoning, combining formal logic and dialectical logic. Formal logic embodies the natural aspect of thoughts and ordinary experiences. Dialectical logic, on the other hand, requires the movement of the object, and that movement necessitates time. Thus, time becomes a closely linked issue in his philosophical framework.

Keyword: Time, Tran Duc Thao, epistemology

TRẦN ĐỨC THẢO VỀ THỜI GIAN LỊCH SỬ
TRONG TÁC PHẨM LOGIC CỦA HIỆN TẠI SINH ĐỘNG

PGS.TS. Nguyễn Anh Tuấn
Trường Đại học KHXH&NV, Đại học Quốc gia Hà Nội

Dựa trên nội dung của 2 trong số 4 tiểu đoạn trong tác phẩm cuối cùng Trần Đức Thảo viết trước khi qua đời (4/1993) có tên gọi *Logic của hiện tại sinh động*, Bài viết phân tích các ý tưởng của Ông về sự hợp nhất logic học hình thức và logic học biện chứng (dựa trên sự thống nhất nội tại của tư duy hình thức và tư duy biện chứng) thành một logic học, có thể tạm gọi là “logic hình thức biện chứng hóa”. Ý tưởng này của Trần Đức Thảo đã nảy sinh - và hoàn toàn đúng đắn - trên cơ sở nhận thức sâu sắc và sự phê phán hợp lý của ông đối với quan niệm về thời gian, vận động và tư duy ở các bậc tiền bối như Aristotle, Hegel và Husserl. Từ đó phù hợp với quan điểm biện chứng duy vật, Trần Đức Thảo đã hiểu thời gian như một thuộc tính của vật chất (tự nhiên và xã hội) vận động không ngừng trong không gian theo các chiều kích của lịch sử. Vận dụng cách hiểu này Trần Đức Thảo lý giải một số tính quy luật của sự phát triển đời sống con người, văn hóa của nhân loại và của các dân tộc.

TRAN DUC THAO ON HISTORICAL TIME IN THE WORK: "LOGIC OF THE VIBRANT PRESENT"

Associate Professor, PhD. Nguyen Anh Tuan

University of Social Sciences and Humanities, Hanoi National University

This article delves into the concepts of life, formal logic, and dialectical logic as presented by Tran Duc Thao in his final work, "Logic of the Vibrant Present," completed shortly before his passing in April 1993. The analysis focuses on two of the four subsections in this work, where Tran Duc Thao proposes the integration of formal and dialectical logic into what could tentatively be termed "dialectical formal logic." This concept, originating from Tran Duc Thao's profound insights and well-founded criticism of time, movement, and thinking as posited by predecessors such as Aristotle, Hegel, and Husserl, is considered accurate. Grounded in a materialist dialectical perspective, Tran Duc Thao views time as an attribute of continuously moving matter (both natural and social) in space, following the dimensions of history. Through this lens, Tran Duc Thao elucidates certain patterns in the development of human life, the culture of humanity, and various societies.

NOTES ON TRAN DUC THAO'S THEORY OF LANGUAGE

TS. Trịnh Hữu Tuệ

Leibniz-Zentrum Allgemeine Sprachwissenschaft

Tran Duc Thao's theory of language, as presented in his 1973 work "Recherches sur l'origine du langage et de la conscience" (English title: "Investigations into the Origin of Language and Consciousness"), subscribes to notions about grammar that are overwhelmingly intuitive. It is, basically, a realistic and instrumental view: words stands for extra-linguistic objects (physical or mental), and we combine words to construct sentences which represent propositions, i.e. a region in logical space, and which we use to communicate. The essential function of a sentence is thus to convey information which helps early humans make practical decisions and navigate through the complexities of pre-historic life. Thao provided a series arguments for that view, many of which pertain to language acquisition. The most interesting, and perhaps, intriguing part of Thao's account is one which relates language and consciousness. Speaking, according to him, is a special human activity. It differs from many other activities in that it requires the agent to be aware of what he or she is doing. One can "eat" without knowing that one is eating, for example in a vegetative state. However, one cannot speak without being aware that one is speaking, lest one is only "producing speech sounds", which is not "speaking" in the proper sense. It is this presupposition of recursive self-awareness, which Thao seems to claim is a truism about language, that recruits, and cultivates, the mental capacities which underlie what he considers to be (adult) consciousness. Thao's proposal, in my opinion, deserves to be evaluated against the background of insights gained from both theoretical linguistics and analytic philosophy. In this talk, I will attempt to relate Thao's theory of language to the following ideas from these two areas of study: (i) linguistic meaning involves recursive awareness (Grice 1957, 1989); (ii) a sentence, i.e. proposition, is to be distinguished from the speech act by which the speaker makes use of it (Grice 1967, Searle 1969); (ii) syntax and phonology, the two components of grammar which make language "perceivable" by the senses, are not necessarily, even not particularly, conducive to communication (Chomsky 1967, 1981, 1995), and (iii) there is no logically private language (Wittgnstein 1953).